

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

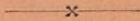
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

C. Prof. Linn.
So.

BONDUPPRORET I KLÅGERUP

EN FOLKLIFSBILD

FRÅN BÖRJAN AF DETTA ÅRHUNDRADE

AF

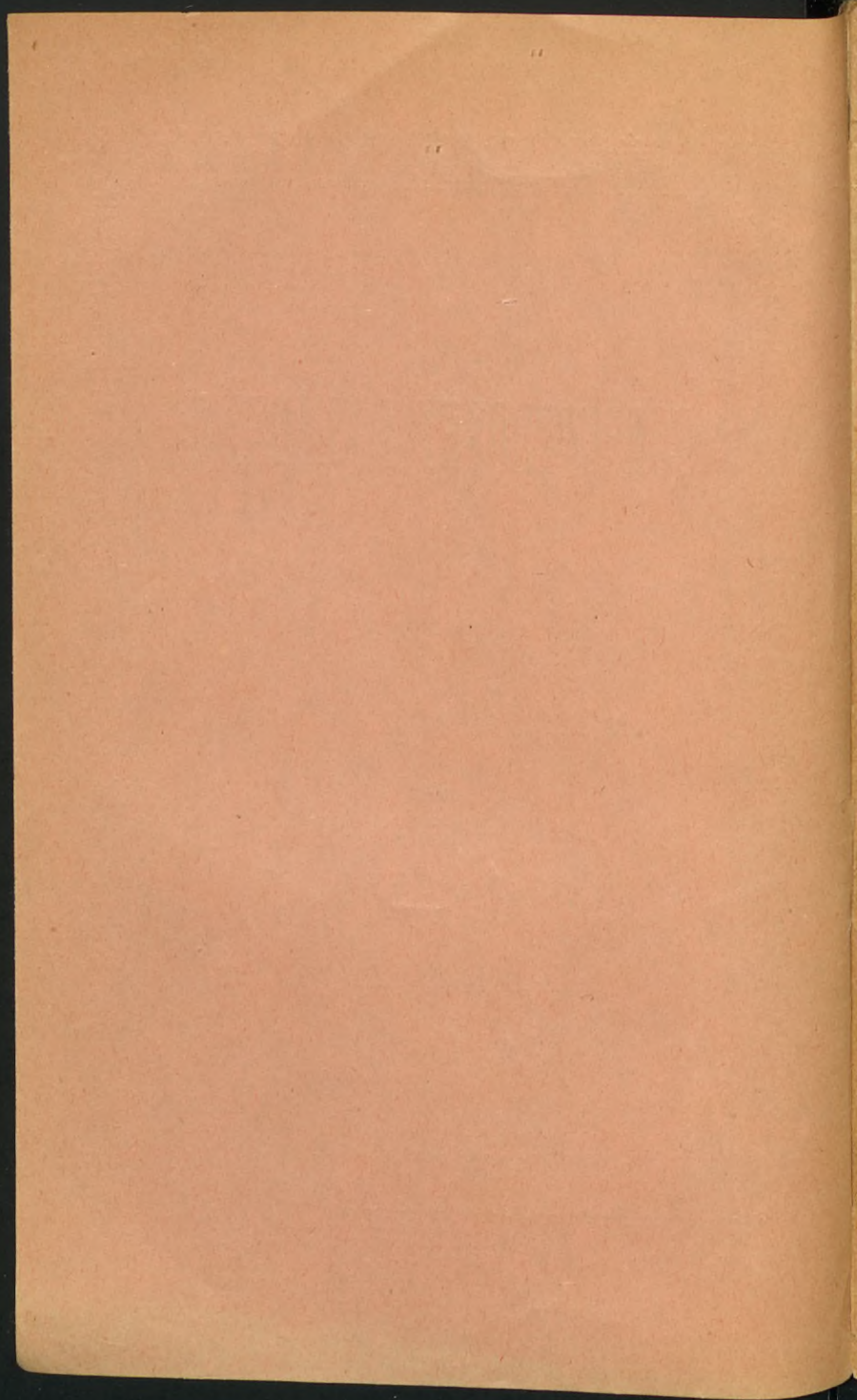
J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
ULRIK FREDRIKSSONS FÖRLAG

-50

BONDUPPRORET I KLÅGERUP.

EN FOLKLIFSBILD FRÅN BÖRJAN AF

DETTA ÅRHUNDRADE

TECKNAD

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM
ULRIK FREDRIKSONS FÖRLAG.
1885.

Stockholm, tryckt hos F. Mällborn, 1885.

Torsdagen d. 13 juli 1811 var det en faslig uppståndelse i Hyby kyrkby, belägen ungefär en och en fjerdedels mil öster om Malmö. Icke nog med det krigiska i böndernas och drängarnes *uppsyn*, äfven vapen af olika slag och storlek framledades och synades med en omsorg, som gaf vid handen, att det ej skedde för blotta nöjets skull. Ljår slipades, hötjugor tillspetsades och gamla bössor omsågos med en rent af ängslig sorgfällighet, allt under ett larm, som kunnat spräcka mer än en övan örhinna. Byhundarnes skall, gässens kacklande, grisarnes grymtningar och fäkreaturens råmande från den närbelägna byhagen, tillsammans med larinet från män, kvinnor och barn, se der den konserter, som hybyborna bestodo sig med den ofvan nämnde dagens morgon.

Då larinet nått sin höjdpunkt och ropen: "Ned med adelsmännen och presterne!" några gånger hotande utstötts, öppnades långsamt dörren till en af byns snyggaste gårdar och den myndige kaxen Trued, byns rikaste hemmansegare, trädde ut, kastade först en lång och pröfvande blick öfver den lifliga taflan och gick derefter med gravitetiska steg, ett tecken till att han kände sin egen inbillade värdighet, fram till den ungefär midt i byn belägna öppna platsen, der viktigare saker oftast brukade afhandlas.

Vid åsynen af Trued, som i medvetande af den makt rikedom skänker, stolt närmade sig målet,

afbröto många sina sysselsättningar och skyndade fram till den öppna platsen, nyfikna att få höra hvad som var på färde. Sedan den myndige bonden alltså fått en hel skara, mest kvinnor, omkring sig, började han, under det han befallande vinkade åt de andra:

„Kommen hit; jag har något viktigt att säga eder!“

Alla kommo icke. En del tyckte det vara bättre att sköta sina vapen, en annan del glammade med de unga flickorna, men den tredje delen åtydde Trueds kallelse och ökade samlingen omkring honom. Efter några väl beräknade harklingar fortfor han:

„I veten för visso hurudan jäsningen en längre tid varit. Utskrifningen af förstärkningsmanskapet till hären pågår sålunda, att det sker genom lottning, hvarigenom presterne och herremännen endast åsyfta att få så mycket flere roteringskarlar. Är det rätt, det?“

Ett doft mummel från allmänheten besvarade Trueds fråga. Der och hvar höjde sig dock några enstaka röster, som fördömde herremännens och presternes tilltag.

Sedan sorlet något tystnat, fortfor Trued:

„Vi hafva nog inte glömt sockenstämman här i söndags och inte heller de möten, som husbönder och drängar hvar för sig hållit för att få någon ändring i det nuvarande. Öfver allt jäser det, icke allenast i Skåne, utan äfven annorstädes. Ska vi tåla oss med det här?“

„Nej; nej,“ ropade alla med en mun.

„Jag har hört“, fortsatte Trued, „att vår kyrkoherde Eriksson för landshöfdingen i Malmö anmält två drängar härifrån därför att de på kyrkostämman sagt ord, som voro mindre behagliga för herremännen. Det är nog sannt, att han gjort det, men — — — —“

„Här ä vi“, hördes i detsamma två röster gemensamt utropa, på samma gång som rösternas egare

armbågade sig fram genom den allt mera tätande folkhopen.

Men innan de kommo fram till den myndige bonden, hördes en gäll qvinnoröst skrika allt hvad hennes lungor förmådde:

“Ja, ni har rätt, fader Trued! På det der tjuf-sättet har Trolle'n tagit mina båda pojkar, och nu har jag ingen, som kan sköta min jordlapp, emedan jag sjelf är för gammal“.

“Mattssonskan talar sanning, det vet jag,“ bedyrade en i närheten af Trued stående gubbe. “Jag såg nog när länsman knogade af med pojkarne och hörde äfven hur ömkligt käringen lät. Det riktigt skar i hjertat på mig,“

Samma sorts mummel som kort förut, men nu betydligt starkare, hördes från massan, och dermed blandades äfven tydliga förbannelser öfver Klågerups egare, baron Nils Trolle, hvilken falskt nog ansågs som upphovvet till den förhatliga utskrifningen der i trakten.

De båda drängarne hade nu ändteligen hunnit fram till Trued och fattade posto der, samt kastade utmanande blickar öfver de församlade, liksom ville de säga:

“Här stå vi nu beredda att möta hvad som helst, och frukta ingenting.“

Gubben Trued hade synbarligen icke väntat att få se den längste af drängarne, ty hans uppsyn var allt annat än vänlig då han yttrade:

“Var du också med, Eskil?“

“Som ni ser, fader Trued. Jag ämnar ej låta tvinga mig“, svarade den unge mannen och såg gubben stinnt i ögonen.

“Hm, hm,“ hostade denne och såg en smula förlägen ut. Derpå sade han med lågmäld ton:

“Jag vill tala med dig sedan.“

Eskils lika modige kamrat hette Truls och tje-nade vid en utanför kyrkbyn liggande gård hvars egare stod i godt förhållande till Trued, förnämligast därför, att han kunde mäta sig med honom i rike-

dom. Han svarade också lika trotsigt som Eskil, och de båda drängarnes manhaftiga om också felaktiga uppträdande förfelade ej att göra tillbörlig verkan på de närvarande.

Då Trued ämnade fortsätta förhandlingarne blef han oväntadt afbruten af en gäll röst, som skrek:

“Hvad kan orsaken vara till dammolnet der borta på Malmövägen?”

I följd af den svaga mot byn liggande vinden skingrade sig ej dammolnet förrän det var alldeles inpå de ytterst liggande husen. Då nu de församlade fingo se hvad som dolde sig bakom damstoden, höjde de alla gemensamt ett skri af häpnad, ty den syn som nu tedde sig för deras blickar, hade de ej väntat sig få se.

I raskt traf redo nemligen sex mörnerska husarer, anförda af en underofficer, in i byn och styrde kosan rakt på den af detta ovälkomna besök oroliga mängden.

Truls och Eskil hade väl också någon sorts otydlig förnimmelse om, att besöket kunde gälla dem, ty de försökte tränga sig ut, men kunde ej komma ur fläcken.

Innan några af byinnevävarne, Trued innesluten, hunno sansa sig, utropade underofficeren, i det han drog fram och utvecklade ett stort papper:

“I följd af det hotande och upproriska sätt, på hvilket drängarne Eskil och Truls här i byn uppträdt på sockenstämman härstädes förliden söndag, den nionde dennes, har landshöfdingeembetet i Malmöhus län mot dem utfärdat arresteringsordres och har jag blifvit utsänd att gripa dem.”

Sedan talaren derpå uppläst embettsskrifvelsen, stoppade han den åter på sig, drog blankt och gaf husarerne ett tecken att göra detsamma. Derpå sade han med barsk ton:

“Lemna genast ut dem, så framt ni alla ej vilja bli arresterade som upprorsmakare!”

Den myndige och stortalige Trued hade nu helt och hållet “tappat konceptet”. Så också de öfrige.

“Du känner dem ju, har du sagt,” vände sig underofficeren till en af de yngre husarerna. “Rid in i högen och peka ut dem.”

Detta verkställdes också genast och det dröjde icke fullt en half timme, innan knektarne voro på återfärd till Malmö med sina fångar.

Men när de väl hunnit utom synhåll, då fick Trued modet tillbaka, och med honom äfven de öfrige. Efter ett långt tal, späckadt med ilskna utfall mot prester, herremän och landshöfdingen i Malmö, beslöts det, på uppmaning af Trued, att de fängslade drängarne ofördröjligen skulle befrias. Till den ändan utsändes så fort sig göra lät budkaflar, som förständigade de kringliggande byarnes innevånare att mangrant samlas vid Torups sätesgård följande dagen, eller fredagen d. 14 Juli. De, som ej åttlydde uppmaningen, hotades med det strängaste straff: de skulle nemligen sjelfve bli mördade och deras egendom öfverlemnas åt lågorna.

Sedan Trued sjelf afsändt budkaflarne, tillsade han menigheten att kraftigt rusta sig, hvarefter han, långt ifrån glad, men uppretad till sinnet, skyndade till sitt hem.

2.

Det första, som mötte Trued då han öppnade dörren till hvardagsstugan, var dottern Helgas dödsbleka ansigte. Trued studsade tillbaka, men hann ej få enda ord öfver läpparne, förrän Helga utbrast:

“Far, far, jag har sett allt. Det är ute med Eskil.”

Gubben Trued rynkade för några sekunder de

buskiga ögonbrynen, då han förnam dottrens klagovisa. Derpå sade han, under det han med häftighet slängde mössan på den närstående väggfasta träbänken:

“Jag ångrar nu att jag till hälften gifvit mitt löfte till er förening. Väl är Eskil en duktig och bra tjenare och inte så litet penningar får han heller när hans far, den snålvargen Lars, en gång vänder näsan i vädret. Lars' gård är en bland de bästa i socknen och Eskil enda arfvingen. Men,“ fortfor Trued och klådde sig betänksamt bakom ena örat, “jag kan icke riktigt förlika mig med hans hetsiga sinne. Hvarför skulle han i söndags knyta näfven åt presten och önska både honom och Trolle'n på Klågerup, ända in i — — — —!? Och likadan som Eskil är Truls, Det här slutar kanske aldrig väl, ty landshöfdingen är — —.“

“Far, far, säg inte så,“ afbröt Helga med klagande röst. “Men,“ fortfor hon efter en stund, hvarunder Trued nedtagit sin studsare och noga sett om den, “hur kunde knektarne känna igen Eskil och Truls?”

Trued hoppade till. Frågan satte hans blod synbarligen i en häftig svallning.

“Jo du,“ skrek han till och placerade studsaren i vrån vid dörren, “det ska' jag säga dig. Det var Sönnarpa-Nisse, din förre friare, som förrådde dem.“

“Sönnarpa-Nisse,“ eftersade Helga under det förtrytelsens rodnad sprang upp på hennes kinder. “Det är inte möjligt, far!”

“Jo, det är just det, som inte allenast är möjligt, utan äfven säkert. Jag såg sjelf när han utpekade Eskil och Truls.“

“Men, hur vågade han sig hit, då han vet att Eskil lofvat honom — — —!”

“Han har ju blifvit husar, vet jag,“ inföll Trued innan dottren hann tala till punkt.

Helga sänkte det täcka hufvudet ned mot bröstet och hon syntes länge kämpa mot att åt er hålla tårarne. Då hon slutligen kände att hon ej

skulle kunna behålla segern, störtade hon upp, sprang in i den lilla kammaren bredvid hvardagsstugan, slog till dörren efter sig och kastade sig gråtande på den lilla perlfärgade soffan. Hon kände nu att hon höll af den hurtige Eskil mera än hon förut anat och därför led hon djupare vid tanken på att han nu befann sig i Malmö fängelse, kanske utan hopp om att någonsin frigifvas, ty hon hade en gång hört församlingens klockare vidlyftigt orda om huru stränga lagarne mot uppror och upproriskt tal voro.

Med djup bitterhet i hjertat mot Sönnarpan-Nisse, som länge förgäfves plågat henne med sin efterhängsenhet, och som nu funnit på ett kärkomet sätt att utföra den hämnd, han svurit att bringa till stånd, reste sig Helga upp, utplånade noga från det bleka ansigtet spåren efter tårarne och trädde ånyo ut i hvardagsstugan. Men hon fann ej mera fadren der. I stället förnam hon hans kraftiga stämma från bakgården, der han var ifrigt sysselsatt med att lära sina båda drängar hur de skulle handtera de långa hötjugor, med hvilka de blifvit beväpnade.

Länge stod den unga bondflickan vid det åt bakgården vettande köksfönstret och såg på den egendomliga exercisen. Skulle hon gå ut och försöka öfvertala fadren, att ej befatta sig med de upproriska rörelserna? Jo, hon var fullt besluten dertill, ehuru hon kände med sig sjelf, att försöket skulle blifva lönlöst, och hon hade redan till hälften öppnat köksdörren, när en skara beväpnade män tvang henne att draga sig tillbaka igen.

Hon igenkände många bland de nyss ankomne och deribland äfven Eskils far, den snåle Lars. Vidare såg hon hur Trued och Lars på ett synbarligen hjertligt sätt skakade hand med hvarandra, samt derjemte gingo afsides alltjemt ifrigt samtalande.

En svag rodnad bredde sig öfver den unga bonddottrens kinder då hon märkte detta, ty af de

båda gubbarnes miner kunde hon nogsamnt förstå hvad som afhandlades.

De lifliga scenerna på bakgården förflyttades efter hand ut på bygatan och den lilla öppna platsen, och snart var der återigen lika lifligt som förut.

Trued hade allt sedan han hade sitt samtal med Lars gått och rufvat på en plan, den han gerna skulle vilja hafva satt i verkställighet, och det så fort som möjligt. Lars hade nemligen berättat att presten Eriksson af fruktan för den hämnd, som möjligen skulle kunna drabba honom från böndernas sida därför att han angifvit Eskil och Truls, den förflutna natten hemligen begifvit sig till Klågerup, der han trodde sig vara säker. Att så skett bedyrade Lars vara sannt och åberopade till yttermera visso en af Erikssons drängar, som öfvertalats att göra gemensam sak med de upproriske.

Trueds beslut var snart fattadt. Han samman kallade menigheten till den lilla öppna plats, som få timmar förut varit skådeplatsen för husarernes uppträdande, relaterade prestens åtgörande såsom Lars berättat dem och sade till slut:

“Jag har nu funderat ut, att det klokaste vi kunde göra, vore att bemäktiga oss inte allenast kyrkoherden Eriksson, utan äfven presten i Bahra, ty jag vet bestämdt, att han på alla sätt understödjer sin embetsbroder. Eller hvad är eder mening?”

“Samma som din,” ropade alla med en mun och det så kraftigt, att det hördes öfver hela byn.

Då Trued nu såg att hans plan skulle lyckas, glänste det till i hans ögon och han fortfor:

“Orsaken hvarför jag vil ha dem i vårt våld, är ej att vi skola göra dem något illa. Vi vilja endast förelägga dem, att uppsätta en skrifvelse till landshöfdingeembetet angående Eskils och Truls' frigifvande, ty de käcke pojkarne ha ju ej gjort annat än sagt de maktegade sanningen. Det kan väl hända att något hårdt och oförsigtigt ord kommit öfver deras läppar, men inte hade de menat så illa dermed.”

“Men, hvem ska’ resa in till Malmö med skrifvelsen?” hördes en kraftig stämma ur hopen.

Trued blef svaret skyldig under en kort stund. Slutligen sade han:

“Här finnes så många präktiga pojkar, att vi nog kunna få ihop en säker vakt åt de båda presterna. Sedan skicka vi dem sjelfva. Förstår ni nu?”

Svaret blef ett ideligt ropande och hurrande och när detta ändteligen tystnat utsågs den trupp, som skulle hemta först Eriksson från Klågerup och sedan presten i Bahra. Innan den aftågade tillsades den också, först att ej begå några våldsamheter, ty det kunde ju hända, att saken blefve löst på ett fredligt sätt, och för det andra, att föra de båda fångna presterna till Torups sätesgård straxt på förmiddagen.

Dermed var nu saken till en början klar och hvar och en gick hem till sig för att träffa de nödvändigaste anstalterna, klågerupstruppen i och för det tillämnade tåget och de öfrige för marschen till Torup följande morgon.

I följd af den trängsel, som var rådande på den lilla öppna platsen under pågående förhandlingar, kunde Helga, som drefs ut af den gnagande oron, ouppmärksammas komma så nära, att hon ganska väl hörde hvad som sades. Då hon derefter mötte fadren på förstugubron, grep hon nästan krampaktigt hans ena hand, och sade, i det hon tacksamt såg honom i ögonen:

“Tack, far för att du vill ha Eskil tillbaka utan att — — —”

“Ja, se så, se så,” afbröt Trued och lade sin hand öfver dottrens läppar, “det blir nog bra, bara jag får råda. Gå du till dina sysslor och var lugn.”

En af de största och vackraste sätesgårdarne i Bare härad är Klågerup, som vid tiden för denna skildring egdes af baron Nils Trolle, som år 1797 tillträdde gården. Han var allmänt omtalad såsom en mot sina underhafvande god och gifmild husbonde, och säkerligen hade han ej så stor del i de här skildrade förvecklingarne som de uppretade bönderne inbillade sig. Men han var icke allenast herreman och stor godsegare, utan äfven adelsman, och i sin blinda ifver och sitt hat mot alla, som tillhörde herreklassen, förmådde ej de upproriske att skilja den skyldige från den oskyldige, såsom det oftast plägar hända vid dylika tillfällen.

Nils Trolle var dock en husbonde som få, ömhjertad och driftig och hans minne har ända till våra tider blifvit bevaradt genom dessa ord, som Es. Tegnér skref vid hans graf:

“O, hur mången hjälplöshet skall börja
på din mull!

Ty allt trassladt du i ordning ställde,
der blef hjälp, blef reda hvar du kom.

Och ditt råd, likt guldmünt gick och gällde
landet om.

Sof Nils Trolle, man med fria sinnet,
man med tankens ljus, med hjertats tro!
Dröm är men'skans framtid, dröm är minnet.
Dröm i ro.“

Klågerup har mycket gamla anor, och låg under katolska tiden på den kulle, som nu kallas “Kirsbärsbacken.” Den hette då ej Klågerup, utan Burö, eller Borgö. Om det gamla Burö förtäljer sagan att det innehades af två adliga jungfrur. Till dem friade tvenne riddare, af vår yngsta folksaga kallade “generaler,” och boende på Hyby gård. De båda “generalerne” funno nåd för buröjungfrurnas ögon och deras anbud antogos.

Men innan brölloppen hunno firas blef det ofred

i landet och riddarne måste draga i härnad sedan de först förnyat sina trohetslöften. Så gick tiden och de älskogkranka jungfrurna fingo slutligen se sina riddare helbregda komma tillbaka. Desse hade dock glömt sina längtande jungfrur, om för stridsbullrets eller andra vackra ögons skull förmäler ej sagan, och inställde sig ej vidare på Burö.

Länge sörjde det stora godsets egarinnor öfver sina trolofvades trolöshet, men slutligen började de att tänka på en blodig hämnd, ty sagans heroer, vare sig de gingo klädda i den manliga rustningen eller i qvinnokjolar, voro ej så särdeles blödiga af sig. Nog af, hämnens dag utsattes till julottan, under hvilken högtid de båda "generalerne" ämnade begå nattvarden i Hyby kyrka.

De båda jungfrurna hade från Burö skyndat sig så tidigt till kyrkan, att den äldsta hann gömma sig bakom altaret och den yngsta bakom vapenhusdörren, innan kyrkfolket anlände. När nu de båda riddarne framkommo till altaret och böjde knä der, rusade plötsligt den äldsta fram och innan någon i öfverraskningens ögonblick tänkte på att hejda henne, hade hon stött sin dolk i sin trolöse fästmans hjerta. Förskräckt öfver illdådet, och fruktande ett liknande öde, flydde den andre riddaren mot dörren för att undgå det straff, som väntade äfven honom, men möttes i vapenhuset af den yngsta jungfrun, som med all makt rände en lång värja tvärt igenom hans kropp.

De båda jungfrurna hade nu visserligen hämnats sin försmådda kärlek, men derigenom också utsatt sig för både andligt och verldsligt straff. För att blifva fria derifrån gjorde de alltså, enligt den tidens sed, en botresa till den helige fadren i Rom. Af honom fingo de äfven aflösning, naturligtvis mot dryg ersättning, men Hyby kyrka, som varit skådeplatsen för de hemska mordnen, lystes i bann på viss tid, hvarunder ingen gudstjenst der skulle få hållas. Gudstjensten hölls då istället på en plats, som kallas Ellabjär och är belägen på en liten

kulle vid kyrkbyn ej långt söder om kyrkan. Märken efter den plats, der altaret stod, lära ännu vara synliga. Från toppen af nämnde kulle Ellabjär) har man, enligt en författares utsago, en herrlig utsigt "öfver fyratio byar, *tjugutvå* kyrkor, *sex* herregårdar, *tre* städer, nemligen Lund, Malmö, Köpenhamn, Landskrona värn och ön Hven (vid vackert väder, med goda ögon eller kikare), *tre* konungariket: det *svenska*, det *danska* och det *himniska*."

Märkvärdigt nog är det ej till denna kulle som den poetiske och långsynte författaren lät djefvulen föra Kristus, då han ville visa honom all världens herrlighet.

Det Klågerup, som spelar hufvudrollen i denna berättelse, är beläget i en dalkittel ungefär en och en half mil rakt österut från Malmö och vid en liten biström till Säje å. Vid tiden för denna skildring var gården omgifven af en aflång sjö, med två bredvid hvarandra liggande holmar. På den norra holmen låg manbyggnaden, på den södra ladugården. Trakten omkring gården var så helt och hållet i saknad af träd, att, såsom ofvan nämnde författare berättar, "gårdens egare måste promenera på logen," när de någon gång under de varma somardagarne ville svalka sig i skuggan. Klågerup saknade dock ej skog, men den låg ända borta vid Troberga vid den vackra Yddingesjön, en half mil söder om herresätet.

Om storleken af den dalkittel, i hvilken Klågerup är beläget, kan man göra sig ett begrepp, då man får veta att den begränsas af Björnstorps, Häckebergas, Skabersjös och Torups i en cirkel med minst en half mils radie belägna väldiga skogspartier.

4.

Redan tidigt på förmiddagen började beväpnade skaror, större och mindre, att lägga sig på en vacker äng straxt öster om säteriet Torup, hvars många underhafvande så godt som gemensamt togo de upproriskes parti. Genom ängen rinner en liten biström till Säge å och hvilken på sin väg österut försvinner i den ofvan nämnda Yddingesjön. På de mjuka och med småbuskar här och der beväxta strömstränderna togo de ankomna skarorna plats gruppvis. Hotande moln hvilade på allas pannor och glada voro ej heller de santal, som fördes än med lågmälda, än med högljudda röster.

“Jag tror att hybyborna dröja,” utbrast en skabersjöbonde med ett visst försmädligt tonfall i rösten

“Ja, och ändock ha budkaflarne utgått från dem,” inföll en lång dräng från Torup.

“Hör på du Jöns,” sporde nu skabersjöbonden, “är det santt att er husbonde inte är hemma?”

“Ja, han reste norrut i förrgår.”

Bonden från Skabersjö skrattade ilsket då han utbrast så högt, att hans ord hördes af flere närliggande grupper:

“Det är santt att höge herrar ä' rädda om sina skinn när det gäller. Ja, ja, må de akta dem. De ha nog länge förtryckt oss, våra söner och tjennare som om de ensamma egde rättighet att förfoga öfver deras lif och välfärd, men — — — .“

“Nu komma bestämdt hybyborna“, skrek i det samma en gäll stämman. Allas blickar vändes till den lilla kafvelbro, som ett stycke ifrån samlingsplatsen gick öfver strömmen.

Det var en ganska ansenlig folkhop, som nu larmande, sjungande, skrikande och dansande tågade öfver kafvelbron. Några voro så ifriga att komma först öfver, att de vid försöket att tränga sig

förbi de främste, föllo ned i strömmen; andra deremot gånge sig ej tid till att vänta till dess deras tur att gå torrskodda öfver kom, utan rusade ned för strömmens ej särdeles höga stränder och vada-de öfver. Strömmens djup var lyckligtvis ej stort, hvadan ingen annan skada skedde, än att våghalsar-ne blefvo genomvåta och en del just derigenom helsosamt afkylda till sin ifver.

I spetsen för de nyankommande gingo Trued och Lars och mellan dem kyrkoherden Eriksson. De i Hyby kvarvarande hade nemligen ej haft tid att invänta återkomsten af den styrka, som blifvit utskickad för att gripa Eriksson, utan tågat den till mötes. De, som skulle uppsnappa presten i Bahra, hade ännu ej kommit tillbaka.

Kyrkoherden Eriksson i Hyby var en man med ovanligt fast och beslutsam karakter och många gånger hade hans socknebor fått känning deraf, i synnerhet Lars och Trued dem han ej kunde med för deras högmods skull. Och nu var han fånge i deras händer! Han föresatte sig likväl att visa ett så lugnt sinnelag som möjligt och uppbjuda hela sin förmåga att stäfja oredan. Han hade också redan börjat dermed vid aftåget från Klågerup, der han blifvit anträffad hos inspektoren och hotad till lifvet, om han ej godvilligt medföljde, men utan resultat, ty ingen af hans vaktare hade besvarat hans frågor. Men, därför förlorade han ej modet, utan beslöt att invänta ett lämpligare tillfälle.

Då han alltså på vägen mötte den skara, för hvilken Lars och Trued stodo i spetsen, sade han så snart tåget satte sig i gång igen:

“Ni måste väl medgifva, fader Lars och Trued, att det här är ett mer än besynnerligt upptåg! Hur tror ni att detta skall sluta för er? Tror ni att kungen och regeringen ämna låta hundsfottera sig af er, utan att sätta hårdt emot hårdt? Det blir nog en svår efterräkning för er, de kunnen I vara säkra på.”

Lars bet sig i läpparne och syntes redn tve-hågsen, men Trued svarade trotsigt:

“Om den der saken få vi språkas vid när vi komma fram till Torup. Der finnes nog andra, som vilja ha ett ord med i laget.”

Och dervid blef det. Erikssons försök att återknyta det afbrutna samtalet misslyckades helt och hållet.

“Det är den fördömda hybypresten, som går der framme,” utbrast skabersjöbonden. “Det var han, som angaf de i går fångslade drängarne.”

Ett hotande sorl från dem, som hörde bondens ord, trängde ända fram till den anryckande skaran.

“Men,” fortfor skabersjöbonden när sorlet lagt sig en smula, “om ni vill som jag, så ska’ vi nog försöka att hålla prestsjälen varm.”

Alla svängde sina klubbor, yxor, liar och musköter i luften, hvarjemte de uppgafvo ett härskri, eller rättare tjut, så att det såg mycket krigiskt ut längs den lilla fredliga strömmens stränder.

Sedan Trued äskat ljud, höll han ett i eget tycke storståtligt tal, i hvilket han uppgaf orsaken till tumultet, nemligen de orättvisa utskrifningarne af förstärkningsmanskapet, samt de båda drängarnes fångslande, och slutade med dessa ord:

“Och nu förståndiga vi vår kyrkoherde, som sjelf angifvit Eskil och Truls hos landshöfdingeenbetet i Malmö, att uppsätta en skrifvelse och anhålla om deras frigifvande. Gör nu som han vill.”

Eriksson fick nu ordet, men ehuru han med de klaraste bevis lade i dagen, att bönderne helt och hållet missuppfattat anledningen till orsaken och till sist öfvertygade dem om omöjligheten för landshöfdingeenbetet, att nu lössläppa de båda fångarne, hjälpte ingenting. De upproriske vidhöllo energiskt sitt beslut, att Eriksson skulle uppsätta skrifvelsen i fråga.

Under det detta hårda ordbyte pågick smög sig gubben Lars hit och dit mellan drängarne och uppmanade dem att noga hålla vakt kring presten, samt hafva gevären laddade och i ordning, ty presten skulle *tingas* att uppsätta skrifvelsen, kosta hvad det ville. Detta vore de trätolystne och redan något berusade drängarne med om, och innan Eriksson visste ordet af fann han sig omringad af mer än hundra hotande ansigten och bössmyningar.

Öförskräckt som han var ville han ändock göra ett försök att blifva fri från det obehagliga uppdraget, hvadan han tog på sig den strängaste minnen och utbrast:

“I kunnen ej tvinga mig att skrifva, och som det ej öfverensstämmer med min pligt, så gör jag det inte.”

Han hade knappt fått sista ordet öfver läpparne, förrän ett skott föll bakom honom och en kula susade så nära hans högra öra, att han trodde håret sveddes.

Sedan den första obehagliga öfverraskningen var förbi, sade Eriksson, i det han kastade en genomborrande blick på den lömske skytten, som öppet skröt öfver sin dåliga handling:

“Jag skall uppsätta skrifvelsen.”

“Visste nog att han skulle bli rädd,” skrek skabersjöbonden.

“Ja, sådant läder skall sådan smörja ha,” menade en annan.

Utän att bry sig om folkmassans hänfulla ord och gäckande anspelningar på hans presterliga yrke, sammansatte han skrifvelsen, under det han fullständigt uppgjorde den plan, som runnit upp i hans hjerna. Nedlutad öfver papperet gick det leende af belåtenhet, som för några ögonblick spelade kring hans läppar, helt och hållet förloradt för de omkring stående.

Då skrifvelsen var färdig och Eriksson reste sig upp för att läsa upp densamma, ryckte Trued papperet häftigt från honom under det han gäckande sade:

“Nej pass! Skulle han sjelf få läsa upp det, så veta vi nog att han läser annat än hvad som står der, för att lura oss. Jag är nog läskunnig, må han tro, och därför — — — .“

“Presten i Bahra; presten i Bahra,“ skreko i detsamma några röster, hvarigenom uppläsningen fördröjdes.

Sedan de båda presterna tryckt hvarandras händer och gifvit hvarandra en hemlig, uttrycksfull blick, började Trued på ett jemmerligt och hackigt sätt uppläsningen. Flere gånger måste han taga om några punkter och då han till slut bad Eriks-son om förklaring, svarade denne med samma gäckande ton som Trued:

“Du, som är så läskunnig och lärd behöfver väl ej bedja om förklaring på en så enkel sak, som den olärdaste dräng kan reda ut.“

Trued rodnade och för några minuter hade åt-öjet vändt sig emot honom. Han fortsatte dock äsningen till slut, hvarefter han sporde:

“Ska’ vi ha det så?“

“Ja, ja,“ ropade hundratals röster, “det är bra.“

Sedan presten i Bahra, hvilken genom en knuff af embetsbrodrens armbåge förberedts på att hålla sig lugn, äfven skrifvit sitt namn bredvid Erikssons, sade Trued:

“Tio manhaftiga och ärliga drängar hit!“ Och när dessa kommit fram, fortfor han: “Ni ska’ nu ledsaga de båda presterna fram till Malmö, och se till att de ordentligt lemna det här papperet till landshöfdingen sjelf. Och skam få eder, om ni svika det förtroende, vi skänkt eder!“

Drängarne kastade först hotande blickar på de andlige, hvarefter en af dem utbrast:

“Vi ä’ inte vana att svika ett förtroende, ska jag säga eder, fader Trued. Nog ska vi ledsaga dem ordentligt ända fram till landshöfdingens matbord om det så kniper.“

När menigheten väl sett de båda presterne och deras väktare försvinna bakom första krökningen af

Malmövägen, redde den till sina matsäckar och snart vandrade bränvinskuttingarne från det ena laget till det andra. Stämningen blef allt mera lifvad och högljudd. Vapnen klingade mot hvarandra, gamla och nya visor trallades och här och der företogos brottningar och andra arm- och benstärkande lekar.

Det enda, som fattades denna till den respektabla siffran af *ett tusen fem hundra* man uppgående upprorsstyrka var att det saknades en skicklig hufvudledare, då den må hända blifvit svår nog att besegra. Nu deremot hade hvarje by sin ledare och när desse handlade alldeles planlöst och utan att understödja hvarandra, är det klart, att slutet skulle blifva så, som det också blef.

5.

Inspektor H. på Klågerup hade visserligen några dagar före här ofvan skildrade händelser lagt märke till att sinnena ej voro så lugna, som de borde vara. Han fästade sig likväl ej härvid, utan trodde, att den der jäsningen skulle lägga sig af sig sjelf, ifall intet gjordes som uppretade allmogen ännu mera.

Men ur denna sin tro blef han helt snöpligt tagen först då kyrkoherden Eriksson kom så godt som flygande från sitt hem till Klågerup med underrättelse om de hotande utlåtelse, som fällts mot herremännen, och sedan då samme Eriksson blef med våld bortröfvad och bortförd.

Nu insåg inspektor H. att han måste uppbjuda alla sina krafter, för att kunna möta våld med våld, hvadan han beväpnade de tjenare, som förblifvit trogna och de voro ej få, samt lät dem natt och

dag hålla vakt. Till husbonden, den förut nämnde baron Nils Trolle, som för tillfället vistades på Trollenäs, sände han underrättelse om förhållandet och begärde instruktioner. Dessa hunno likväl ej framkomma till Klågerup, förrän oväsendet redan var stilladt.

Det sista kyrkoherden Eriksson hann hviska till inspektoren innan han bortfördes, var denna väl betänkta uppmaning:

“Göm bränvinet väl.“

Då nu H. märkte, att det möjligtvis skulle komma att bli fullt allvar af, tog han kyrkoherdens råd i anspråk och lät ett par af de trogne tjenarne nedföra allt bränvin som fanns och det var ej ett så ringa förråd, samt en stor del matvaror i de under hufvudbyggnaden belägna källarne, hvilka han derpå stängde med bommar och dubbla lås, hvilkas nycklar han förvarade hemma hos sig. Derjemte vidtog han andra försigtighetsmått, såsom till exempel att hafva sprutor och slangar i full ordning i den händelse de uppretade bönderne och drängarne skulle göra allvar af sina hotelser att kasta brandfacklan in i alla herregårdar de kunde komma åt. Sålunda rustad inväntade han, i den förhoppningen att hjälpen från Malmö ej skulle kunna dröja länge, med temligen lugnt sinne den annalkande stormen.

Och denna storm kom på förmiddagen den 15 Juli 1811 och blef mest ödesdiger för de upproriske sjelfve.

Inspektör H. hade nyss hunnit uträtta ett angeläget ärende i den på södra holmen belägna ladugården, då han vid utgåendet fick se en af vakterne komma häftigt springande emot sig.

“Nu,“ tänkte H. och kunde ej, oakadt allt sitt mod, hindra hjertat från att slå i fortare takt, “nu gäller det kanske.“

“Nu ha vi dem här,“ skrek drängen och ville i förskräckelsen kila in i ladugården för att gömma sig.

“Åh hvad är du för en eländig backhare,“ skrek

inspektoren och grep drängen i armen. "Innan vi veta om de vilja göra oss något illa, så är det väl inte lönt att visa sig som en kruka."

"Men om de tulla eld på alla husen," utbrast drängen och darrade som ett asplöf.

"Nåväl," svarade H. och gaf drängen en blick, full af medömkan, på samma gång som han pekade på ladugården, "om de sätta eld på byggnaderna, så kan du väl begripa, att du mycket förr blir inbränd, om du är der inne, än här ute."

"Men, om de vilja slå ihjäl oss," envisades drängen.

"Ja", röt inspektoren, som nu blef allvarsamt ond, "i sådant fall hitta de dig nog äfven om du gömt dig i den djupaste källare. Gå nu och fortfar med att hugga ved, och låtsa som om du hvarken såg eller hörde någonting. Det är det klokaste du kan göra. Marsch!"

Inspektör H. gick derefter lika lugn, som om ingenting af vigt tilldragit sig upp till sin bostad i en af flygelbyggnaderna, berättade sin familj allt och tog af den det löftet att blott förhålla sig lugn, så skulle kanske ingen olycka inträffa.

Fru H. var ett i motgångens skola hårdt pröfvadt fruntimmer. Hon hade sett mycket af lifvet och visste därför att hennes man handlade klokast i att taga saken från den lugnaste sidan. Detta inverkade också välgörande på de båda döttrarne. Fruntimren satte sig ned att arbeta som om ingenting händt och inspektoren gick in i sitt rum och satte sig lika kallblodigt ned framför de ännu icke tillfyllest avslutade räkenskaperna. Från sin plats hade han dock en obehindrad utsigt öfver uppkörsvägen och den vidsträckt gårdsplanen.

Att arbeta gick naturligtvis ej för honom. Då han någon gång sänkte blickarne ned på papperet, dansade siffrorna en ordentlig ringdans för hans ögon och tvungo dem att fästa sig vid ett annat föremål, den anryckande upprorshären.

En gång, då han till sin grämel^{se} såg den upp-

rycka eller sönderbryta en del af de ungräd, som han sjelf med stor möda planterat längs uppkörsvägen, suckade han djupt, knäppte händerne öfver bröstet och mumlade halfhögt för sig sjelf:

“Min Gud, hur skall detta sluta.“

Obemärkt hade hans hustru smugit sig in och stod bakom hans stol, då han uttalade dessa tviflande ord. Hon kunde ej hålla sig längre utan lade mildt ena handen på mannens axel, lutade sin kind mot hans och hviskade:

“Nyss så förtröstanfull och nu tvertom. För-tvifla ej.“

Inspektoren sprang upp och utropade under det han slöt hustrun och de tillskyndande döttrarne i sin famn:

“Du har rätt. Det var ett ögonblick af oförlätlig svaghet, som jag ej rådde för, vid åsynen af mina kära träd, men jag får väl sätta om dem igen. Det är godt att jag har flera i förråden.“

Med dessa ord slet han sig lös och ilade ned för den krokiga trädtrappan. Nedkommen på förstugubron befann han sig genast öga mot öga med Trued och Lars.

“Hvad viljen I?“ sporde han med lugn och fast stämma.

Innan hvarken Lars eller Trued, som i första början verkligen blefvo en smula försagda vid åsynen af den så humane och välkände inspektoren humno svara skreko drängar och bönder bakom dem:

“Hit med bränvin och öl! Vi veta att här finnes godt om sådant!“

“Ja, ni hör nu sjelf, herr inspektor,“ började Trued att urskulda sig, men teg genast då en förkrossande blick träffade honom.

“Jag har intet bränvin och öl,“ svarade H. med samma fasthet som förra gången.

“Åh“, utbrast en af drängarne under det han hänlog. “Pelle har nog talat om hvar spektoren gömt varorna. Gif oss bara källarnycklarne, så ska vi nog sjelfva ta fram hvad vi behöfva.“

Inspektör H. kände tydligen att han bleknade. En af de tjenare, som han med säkerhet trodde sig kunna lita på, hade således varit en förrädare. Han fann sig dock genast och sade med ett lugn som han med all makt måste tilltvinga sig:

“Tro ni mig. Pelle ljuger!”

“Låt oss då se efter,” fortfor den envise drängen och allt flere instämde i hans anhållan. “Om Pelle ljugit, så ska vi genast hänga honom på gaveln till spektorsbyggnaden.”

De hotade blickarne och rörelserna gjorde att H. ej längre vågade sätta de redan rusiges tålmod på prof. Han sade för den skull:

“Vänta här, så skall jag gå efter nycklarne.”

Dermed läto sig de upproriske nöja. De väntade gerna endast de kunde få sin vilja fram.

Vid uppkomsten till sina rum omtalade inspektören i största hast hur sakerna stodo, samt lemnade sin hustru en liten nyckel till en bakdörr i manbyggnaden med tillsägelse att hon och döttrarne skulle smyga sig dit, så snart de upproriske kommit ned i källrarne. Sjelf tog han suckande nycklarne till dessa och begaf sig med tunga steg utför trappan igen.

Nere på gården hade dock väntan blivit för lång, hvadan den förut omtalade drängen i sällskap med ett par andra bråkmakare inträngt i förstugan för att med våld tilltvinga sig nycklarne. När de ändteligen fingo syn på inspektören, öfverfölla de honom med skällsord, men han svarade fogligt:

“Jag måste väl först taga reda på dem, kunnen I väl begripa.”

Den af drängarne, som var mest rusig hade dåligt ölsinne och skrek:

“Vågar du mucka, du gamle drängplågare, så ska' jag — — —.”

Han fullbordade ej meningen, utan måttade i stället ett våldsamt slag med bösspipan åt H-s hufvud. Inspektören hann dock i tid böja sig undan; slaget var för kraftigt att kunna hejdas, hvadan den

halft förrostade pipan sprang tvärt af när den träffade ett af trappstegen.

Betydligt snopen af denna fatala händelse lomade drängen och hans kamrater af ut igen.

Då han, som fått nycklarne i sin hand, höll upp dem öfver sitt hufvud, skallade ett ordentligt jubelskri. Äfven Trued och Lars smackade med tungorna, ty de tyckte nog att det skulle smaka godt att få sig ett par riktigt rafflande. Så många som kunde, rusade till källarne, hvilkas dörrar snart stodo på vid gafvel.

Sedan inspektoren väl lyckats få in sina fruntimmer genom den lilla bakdörren, utan att någon observerat det, skyndade han öfver till ladugården, dit ingen af de upproriske ännu hittat vägen, lösgjorde en liten ekstock från den södra holmens strand och lyckades att osedd, han också, komma öfver insjöns vestra strand. På en äng, som tillhörde Tågerups by, lyckades han få fatt i en häst, lade den grimma han ryckt till sig i Klågerups ladugård på djuret, svingade sig upp och red allt hvad hästen orkade springa mot Malmö.

6.

Det var en gammal skröplig vagn som de båda kyrkoherdarne fått att åka på. Hästen var likadan, ty han linkade och kunde endast gå fot för fot, hvarigenom den osmorda vagnen gnisslade och tjöt som om ett hundratal små grisar sutit i en gårdsgård.

Den ene af drängarne körde och gaf, obekymrad om presternes närvaro, till en svordom minst hvar tionde steg. Hans nio kamrater lunkade på

ömse sidor om vagnen och förkortade tiden så godt de kunde genom att omtala sagor och historier, samt sjunga visor, som ibland tillhörde icke just det mest anständiga slaget. De båda presterna gjorde visserligen tidt och ofta ganska fula grimacer och yttrade understundom halfhögt till hvarandra sitt ogillande af drängarnas beteende, men desse svarade endast med hånleende blickar och ännu mera oanständiga visor och anekdoter. Säkert är, att få personer varit utsatta för ett råare bemötande.

I närheten af Sallerups kyrka bräcktes vagnens bakaxel, så att fordonet nu blef helt och hållet odugligt. Och nu skulle man hört på drängarne. Säkert är att de framkallade milliarder onda andar till hjälp.

Det var icke utan hemlig tillfredsställelse som prosten i Bahra såg det missöde som träffade vagnen, ty denne andans man hade under hela vägen funderat på ett medel att kunna fly undan.

“Hvad är nu att göra,” pustade körsvennen och ref sig bakom örat. “Hin anamma alla gamla — — —”

“Åh, tyst du,” afbröt en annan. “Vi ha ju Sallerups prestgård der framme, och presten måtte väl inte neka till att låna sina embetsbröder en vagn.”

“Då är det bäst att vi låna en häst också,” annars komma vi aldrig in till Malmö, och jag längtar snart tillbaka för att följa med till Klågerup och tulla baron på allt hans bränvin och öl.”

“Det skall allt dröja innan ni komma dit,” tänkte Eriksson, som redan för länge sedan hade sin plan fullständigt färdig.

“Jag vet ett råd, jag,” inföll Bahra-presten. “Viljen I lyda det, så skall det snart förunnaseder att vända åter.”

“Säg det fort, säg det fort,” ropade drängarne om hvarandra. “Här blir det för olidligt att vänta länge.”

“Ja, hettan är verkligen olidlig,” inföll Eriks-

son och torkade pustande den svettiga panan. "Nå fram med hvad du har på hjertat," forthor han till utseendet likgiltigt till embetsbrodern.

Denne svarade:

"Jag är god vän med Sallerups prest och får jag gå dit, skall snart häst och vagn vara här."

Drängarne rådslogo en stund. Till slut sade körsvennen:

"Vi låta Bahra-presten gå. Rymmer han ifrån oss, så ha vi ju den andre kvar, och det är just han, som ska' lemna skrifvelsen till landshöfdingen."

Dessa ord vunno genklang och presten i Bahra begaf sig på väg. En half timme förgick utan att hvarken prest eller vagn anlände. Så förgick äfven den andra halftimmen. Då tröt tålmodet drängarne och två af dem begåfvo sig till prestgården. Alla voro borta, utom en gammal piga. Hon hade ej sett skymten af någon annan prest än församlingens egen och han hade redan tidigt på morgonen farit in till staden och väntades ej tillbaka, förrän på qvällen. Dessutom voro alla vagnar och hästar upptagna, så att ingenting i den vägen stod att få.

Här fanns ingen annan utväg, än att gående tillryggalägga vägsträckan in till Malmö. Eriksson var en öfivad fotgängare och promenaden företogs alltså.

Vid inmarschen i staden tog sig tåget något besynnerligt ut och alla, som mötte det, stannade, vände sig om och undrade storligen hvad den presten (ty Eriksson hade iklädt sig sin presterliga skrud) hade gjort, eftersom han omgafs af tio starka bonddrängar.

Som Eriksson kände till staden bättre än drängarne, förde han dem oförmärkt i riktning mot den plats, der mörnerska husarerna lågo. En lycka för honom var att drängarne mest voro sysselsatta med att gapa på husen och människorna, och således egnade ganska liten uppmärksamhet åt sin fånge.

Plötsligt ljud i närheten hofslagen från en ryt-

tartrupp och en dylik syntes också ett stycke bort svänga in från en tvärgata. Nu blefvo drängarne ängsliga till mods och ville tvinga presten att följa sig, men han tilltalade dem i stället med dessa stränga ord:

“Om I rören er ur fläcken, så blifven I vid ett ord af mig nedskjutne såsom upprorsmän. Hållen er bara stilla och något ondt skall ej vederfaras eder.”

Efter denna förmaning vinkade han åt en officer. Denne red fram och fick i korthet underrättelse om hvad som var på färde. Drängarne fängslades genast och tack vare den skyndsamhet, hvarmed Eriksson underrättade landshöfdingen om upproret, var generalmajor Hampus Mörner inom mindre än en timmes tid i full marsch mot Klågerup med en styrka, bestående af ett hundra man fotsoldater af konungens eget värfvade regemente, till största delen tyskar, fyratio husarer af sitt eget regemente och två trepundiga kanoner.

7.

Den sinnesstämning i hvilken Helga befann sig då hon fick höra att fadren hade för afsigt att följa de upproriske till Klågerup, var ej den bästa. För-gäfvades sökte hon öfvertala honom att stanna hemma. Om någon olycka hände, kunde han ju alltid undanskylla sig med, att han ej deltagit i plundringsfärden.

Till en början tycktes Trued något lyssna till dottrens ord, men detta varade ej länge. Gubben Lars kom snart i hans väg och då var det med ens slut med Trueds fredliga afsigter,

När Trued lemnade hemmet, förmanade han sin dotter sålunda:

“Du blir nu ensam att se om huset ett par dagar, ty förr kunna vi ej vara tillbaka, emedan vi föresatt oss att skaffa oss rättvisa och att få ut Eskil och Truls från Malmö fängelse. Se väl till att ingen stjäla bort något. Kreaturen kunna gerna gå ute de här nätterna, ty de ä' inte så kalla, att de göra någon skada på dem. Och skulle Eskil bli fri medan vi ä' borta, så håll honom qvar här; vi reda oss nog honom förutan. Adjö med dig så länge min flicka. Slå nu bara på friskt mod.“

“Ja, det säger ni, far,“ hviskade den unga flickan, “men jag känner tydligt hvilken förfärlig aning, som qväljer mig. Jag drömde i natt — — —.“

“Asch, dina drömmar vill jag inte höra på,“ afbröt Trued helt tvärt. “Akta elden ifall du behöfver göra upp någon och stäng väl till fönstren när du är ute om dagarne och sofver om natten, så att ingen stjäla bort något här. Adjö med dig!“

Och utan att vidare bevärdiga dottren hvarken med en blick eller ett enda tröstens ord gick Trued ut till sina otåligt väntande kamrater.

Hyby kyrkby var nu befolkad endast af qvinnor och barn, hvadan det var naturligt att dessa skulle underhålla en oafbruten förbindelse med hvarandra för att få dryfta dagens stora fråga. Också var det timme ut och timme in ett evinnerligt spring i dörrarne och ett slamrande och sqvallrande som om det gällt hela Sveriges väl eller ve. Kaffe-pannorna och tungorna puttrade i kapp med hvarandra.

Det enda huset i hela byn som förblef tillslutet, var Trueds. Af Helga syntes icke på länge en enda skymt. Först fram mot aftonen syntes hon komma långsamt gående från Ellabjär, der hon en god stund fått vara ensam och tänka än på fadren än på Eskil. Hon hvarken såg eller hörde någon då hon vandrade genom byn och ingen vågade derför heller tilltala henne, ty det var ännu

i friskt minne huru hon satt sig i respekt hos byns förnämsta sqvallerkåringar,

Hemkommen såg hon noga efter att allt var i sin ordning och när den lätta skymningen inträdde, kastade hon en tunn sjal öfver hufvud och axlar och smög sig ut. En stund stod hon orörlig som en bildstod nere i den lilla af hennes händer väl skötta trädgården och ilade derefter med snabba steg och på sidovägar i riktning mot Klågerup.

„Om jag bara kunde få tag i den fördömde inspektoren, så skulle jag gastkrama honom både gul och blå,“ skrek Trued, som efter inmundigandet af några betydliga klunkar bränvin stöflade upp ur en af källrarne och var till påseende nära nog som en pion i synen. „Han sa' ju att det inte skulle finnas något bränvin alls i källaren och så ville han göra den hederlige Pelle till ljugare. Det är nedrigt!“

„Kanske att han gömt sig i sina rum,“ invände Lars, som alltid höll sig i närheten af Trued.

„Ja, det kan hända det, du,“ menade Trued och knäppte med fingrarne. „Kom ska' vi se efter!“

„Men, då ska' vi ta' ett par andra med oss, för du ska' veta, att 'spektoren inte är att leka med när han blir arg,“ lallade Lars.

„Hva' hva“ skrek Trued, som nu fann sin fåfänga sårad, „hva' är det du pratar för smörja, eller kanske att du vill chikanera mig, som klockarfar brukar säga då någon påstår att han sjunger psalmerna orätt. Tror du inte, att jag är man för att ta 'spektoren i kragen om det gäller? Jo, det kan du allt slå dig i backen på och stiga upp till på köpet. Jag ska' säga dig, att jag har allt en gång förut tagit honom i kragen, jag.“

„Och fått smörj, ja,“ tänkte Lars infalla, men aktade sig visligen att tänka högt för att ej onö-

digttvis ställa till gräl och slagsmål. I stället sade han: "Kom nu då så gå vi upp till 'spektoren."

När Trued såg att hans ord togos på fullt allvar, nedstämde hans öfvermod en smula och han gjorde sig nu ej så brådtom när det var fråga om handling som om prat med stora ord. Att neka till att följa med skändes han också för, fast nog skulle han bra gerna sett, att det nu uppstått en välkommen afledare.

Men, ingen dylik framstod och allt mera närmade sig Trued och Lars den åsyftade trappan. Aldrig på länge hade Trueds steg varit så tunga. Han tyckte ibland att kroppen också blef så tung, att benen ej länge skulle kunna bära honom.

Ändteligen var trappan tillryggalagd. Lars sköt sakta upp yttre dörren och steg in. Det hördes ej ett knyst från någon mensklig varelse.

"Nej, ingen är här," utbrast Lars efter det att han genomletat både köket, rummen och garderoberna. "De ha redan lemnat huset."

"Ja, var det inte det jag tänkte," menade Trued och satte på nytt näsan i vädret. "Han var rädd för att möta mig."

Samtidigt med att Lars och Trued gjorde sitt besök i H:s bostad, närmade sig försigtigt en ung flicka från uppkörsvägen. Ofta stannade hon och såg sig omkring med rädda blickar. Flere gånger satte hon fram foten för att fortsätta sin gång, men lika ofta drog hon den tillbaka.

Denna flicka, var såsom läsaren troligtvis redan gissat, Trueds vackra dotter Helga. Öron för det öde, som kanske väntade fadren, gjorde att hon heldre ville finnas i hans närhet, än sitta överksam hemma.

"Om jag bara tordes gå fram för att höra efter hvar jag skall kunna träffa far", tänkte hon, och satte ånyo fram ena foten. Men då hon just i detsamma fick syn på några hybydrängar, som skrålande med fulla halsar, kommo raglande upp ur en af källarne, skyndade hon ett godt stycke tillbaka,

förvissad om att hon skulle bli otidigt bemött om hon vågade sig in bland alla dessa fyllbultar.

Bakom ett par mindre buskar, som växte på höjden af en liten kulle, gömde hon sig. Här kunde hon också vara säker på att ej bli upptäckt.

Då Lars och Trued kommo ned från inspektorens rum pöste den sist nämnde af högmod, ty han inbillade sig att H. icke vågade mäta sina krafter med hans. Hvem han träffade, skulle också höra det odrägliga skrytet.

Den smula ordning, som förut funnits hos upprorsmännen, var nu helt och hållet försvunnen i och med det omätliga förtärandet af bränvinet. Alla vilda lidelser höllo på att blifva lössläppta och på mer än ett ställe artade det sig till öppet slagsmål. Det fanns dock några af ledarne som voro så pass nyktra, att de förmådde afstyra bråket.

Orgierna hade nära nog uppnått sin höjdpunkt, då i detsamma detta rop skallade:

“Soldaterna komma!”

Den förskräckelse, som griper en, som plötsligt och oväntadt står midt emot en oundviklig dödsfara, kan ej vara häftigare än den, som i ett nu bemäktigade sig upprorsmännen. De, som ej voro för fulla, och deribland befann sig Trued, nyktrade till åtminstone så pass mycket att de kunde börja tänka på räddning, ty på motstånd var det ej mera lönt att tänka.

En fårskoek på femton hundra stycken skulle ej kunna bringas i större oordning af ett hundratal vargar, än denna bondhop vid åsynen af soldaterna. Omkring två tredjedelar af hopen kastade genast bort sina vapen och sprungo allt hvad benen höllo åt skilda håll. Den, som förut hört de stora och öfvermodiga ord, som de upproriske utkastat, och nu såg nära nog allesammans rusa om hvarandra som skrämnda höns när deras fiende höken kretsar öfver deras hufvud, kunde ej låta bli att se det genomömkliga i dylika halft vansinniga tilltag. För det första helt och hållet ööfvade, för det andra i

saknad af en kraftig hufvudledare och för det tredje helt och hållet öfverlemnande sig åt passionen efter bränvin, *måste* den skroderande hopen lätt blifva ett byte äfven för en fåtaligare väl beväpnad motståndare.

Då en stor del af de flyende passerade förbi den lilla kulle, på hvilken Helga stod, skärpte hon sina blickar för att se om fadren möjligtvis kunde vara med bland dem. Hans högresta gestalt skulle nog icke undgå hennes ögon. Men hur ifrigt hon än spanade, kunde hon likväl ej upptäcka honom.

“Då måste han vara bland dem, som stannat kvar”, suckade hon, “Gud vare deras själar nådig ty soldaterna tyckas ej vara att leka med”.

Plötsligt för hon tillsammans som om en orm stungit henne. Några husarer närmade sig den lilla kullen, och bland dem upptäckte hon Sönnarpa-Nisse, sin gamla friare och dödsfiende.

“Gode Gud, om han får se mig, är jag olycklig”, pustade Helga under det en dödlig blekhet utbredde sig öfver hennes kinder.

Husarerna gjorde halt nedanför kullen och tycktes rådslå, antingen de skulle bestiga densamma, eller ej. Slutet blef att Sönnarpa-Nisse beordrades att afstiga för att rekognoscera terrängen. Det svartnade för Helgas ögon då hon såg underofficieren peka på kullen och Nisse hastigt sitta af. Hon hade kanske blifvit upptäckt och Nisse afsänd för att taga henne till fånga. I en sådan förfärlig belägenhet hade hon aldrig förut varit.

Men just som denna belägenhet syntes som mest förtviflad, kom räddningen i form af en hornsignal, som kallade truppen tillbaka. Nisse satt åter upp och truppen ilade att förena sig med hufvudstyrkan. Helga var räddad åtminstone för den gången.

Det var, såsom ofvan nämndes, icke alla, som voro så genomfega, att de flydde, utan att ens hafva vexlat ett enda skott med sina motståndare. Inemot femhundra stannade kvar, men vi nödgas verkligen tillstå, att det icke var den sanna tapperheten eller förlitandet på den utgång en god och rättvis sak nästan alltid skänker, som manade dessa fem hundra att trotsa de båda kanonerna, infantenisternes bajonetter och hästarnes hofvar. Nej, det var ett sämre motiv, nemligen det rus, som ännu ej fullständigt dunstat bort, att de med rediga hjernor kunde göra klart för sig hvilken farlig ställning de intogo.

Bland dem, som stannade kvar, voro Lars och Trued. Denne sist nämnde hyste nog tankar på att aflägsna sig och försökte till och med en gång, att sätta denna sin plan i verkställighet.

Men Lars, som alltid var påpasslig och sällan vek från Trueds sida, märkte hans afsigt, och förekom den genom att fatta ett bastant tag i hans tröja, hvarjemte han hviskade:

„Är du sqvatt galen, Trued, som nu vill öfvergifva oss; du, som ändock är hybypojkarnes ledare. Inte duger det att du, som jemt och samt skryter af ditt mod och din styrka, är en af de förste, som flyr“.

Det låg ej så liten elakhet i dessa gubbens ord. Trued märkte nog anspelningen, men här var nu hvarken tid eller rum att vidare orda om den saken. Trued föresatte sig dock att, så framt han lefde öfver dessa händelser, nog ha saken i godt minne och vid tillfälle låta gubben Lars få betaldt för gammal ost.“

„Helga kommer nog att raka Eskils näsa förbi“, tänkte han, „det skall jag vara man för“.

Hampus Mörner hade emellertid ordnat sin lilla skara. Först redo husarerna, efter dem framkördes de skramlande kanonerna och sist kom infanteriet frammarscherande,

“Jag visste nog att det skulle gå på detta sätt“, utlät sig generalmajoren till kyrkoherden Eriksson och inspektoren H., hvilken sist nämnde han träffat vid byn Bernstorp, och som på det ifrigaste påskyndat hans marsch. “Mine herrar, I kunnen vara fullkomligt lugna, ty inom en timme skall allt vara klappadt och klart“.

“För Guds skull, herr generalmajor“, bad kyrkoherden och hopknäppte sina händer, “far ej grymt fram mot desse förvillade, utan skona dem så mycket som möjligt. Lagen kommer ju ändock att sedermera utkräfva straff af dem för deras vansinniga tilltag“.

“Hvad på *mig* ankommer har ni ej någon grymhet att frukta, herr kyrkoherde“, svarade generalmajoren och lade sin hand på Erikssons axel“. Ledarne måste jag likväl hafva i mitt våld, döda eller lefvande“.

“Ja, detta är ej mer än som sig bör“, inföll inspektör H. “Genom att strängt bestraffa dem, hindrar man ett förnyande af dylika råa och orättvisa uppträden“.

“Känner ni några af ledarne?“ sporde Mörner vidare och vände sig till Eriksson.

Denna tvekade huruvida han skulle angifva Lars och Trued, som ju också voro hybyarnes ledare. Mörner, som såg denna hans tvekan, fortfor:

“Jag märker, att ni ogera vill ut med namnen på dem, kanske just därför att de äro edra socknebor. Men, herr kyrkoherde“, fortfor han strängt, “en sådan consideration får ej finnas vid ett tillfälle sådant som detta. Besinna, att de hafva uppmanat till olydnad mot sin öfverhet och att de genom att sjelfve leda företaget, ådragit sig ett drygt ansvar. Dessutom, “slutade han och såg Eriksson allvarligt i ögonen, “skulle det vid en

blifvande ransakning starkt kunna ifrågasättas, huruvida ej ni sjelf vore intresserad i detta upplopp, och då vi — — “.

“Jag en medhållare till desse upproriske“, afbröt Eriksson bleknande. “Hur kan ni komma på den tanken, herr generalmajor, då ni ju vet, att det var just jag, som först gjorde landshöfdingeembetet uppmärksamt på de beklagliga oordningarna och det hot, som de båda fängslade drängarne fälde vid sockenstämman i Hyby kyrka förliden söndag. Hur kan ni — — “.

“Se så, se så“, afbröt Mörner medlande, “förifra er ej. Jag har ej påstått, att ni på något sätt understödjer de upproriske. Tvertom veta vi nog, att det är er vi i dubbelt mått hafva att tacka för, att vi så hastigt förmå qväfva ett missnöje, som annars kanske blifvit mera ödesdigert, *men*“, och han lade särskild tonvigt på ordet “*men*“, ni måste likväl tillstå att en domstol, som ej känner rätta sammanhanget, ovilkorligen *måste* anse det misstänkt, då ni vägrar att upplysa om hvilka ledare ni känna. Eller hur, herr inspektor, har jag kanske orätt?“

“Nej“, svarade H., “herr generalmajoren har fullkomligt rätt och vill ej kyrkoherden Eriksson angifva dem, så skall jag göra det, ty jag känner dem lika väl som han“.

Eriksson hade gerna velat skydda sine socknebor, till dess lagen tagit dem om hand, men då han nu märkte att han skulle blifva utsatt för misstankar om han framhärdade i sitt beslut att ej namngifva dem, sade han:

“Ledarne för hybyborna äro två rika bönder, Lars och Trued“.

“Hvar bo de?“

“I byn Hyby“.

“Trued“, inföll Mörner och lade ett finger på näsan liksom för att eftersinna något. “Har jag ej hört det namnet förut“.

“Kan nog hända“, svarade Eriksson. “Han plägar hvarje höst sälja spanmål till kronan, och — —“.

“Ah, nu vet jag! Nu känner jag honom nog“, afbröt Mörner. “Är det inte en lång karl“.

“Jo, hufvudet längre än de aldra fleste“.

“Och högmodig och pockande?“

“Alldeles riktigt.“

“Jo, då känner jag honom. Han har flere gånger varit inne hos mig och sållt hö till foder åt mitt regementes hästar“.

“Troligt, ty han har ypperliga ängar till sin egendom“.

Samtalet afstannade här. Åtföljd af ett par husarer, dem generalmajoren artigt ställt som skydd åt fru H. och hennes döttrar, red inspektoren fram mot manbyggnaden. Men han och hans husarer hade så när aldrig kommit fram, ty innan de kommit halfvägs, mottogos dessa af ett så häftigt stenregn från de fem hundra, att deras hästar skyggade åt sidan och vägrade att gå fram. En af husarerna fick en sten så våldsamt i bröstet att han utan tvifvel skulle fallit af om han ej varit så pass sadelfast ryttare. Äfven inspektoren erhöll en lätt kontusion i venstra armen. Ett vildt tjut från de rusige bönderne följde på denna attack och de beredde sig att både med stenar och skjutgevär förnya densamma.

Lyckligtvis hade Mörner observerat den fara, i hvilken H. och hans båda husarer sväfvade. Hade han förut hyst någon betänklighet vid att gå bröstgäns till väga, så var denna nu fullständigt häfd.

“March!“ kommenderade han sina husarer, och knappt var det efterlängtade ordet utsagt, förrän trettioåtta ryttare sprängde in på yttre gården.

“Fort till ladugården“, skrek Trued, som nu ville visa sig såsom en hjälte. “Fort, pojkar!“

Det låg många hinder i vägen för husarerna, hvarigenom det också lyckades de snabbfotade bönderne, att utan manspillan komma öfver till den södra holmen. Väl försökte de att rifva den lilla

brygga, som förenade de båda holmarne, men huserne kommo dem nu nära nog inpå lifvet, så att de måste afstå derifrån.

Så snart alla bönderne och drängarne väl kommit in i ladugården, stängdes alla portar och dörrar på det omsorgsfullaste, och det såg till en början ut som om de upproriske verkligen hade för afsigt, att allvarligt försvara sig.

Då inspektoren också yttrade denna förmodan till generalmajor Mörner, svarade denne under det att ett besynnerligt leende spelade kring hans läppar:

“Herr inspektor, jag har mer än en gång förut behandlat rebeller, och vet hur de skola tagas, En klok general skickar alltid förut två varningar till dem, för att om möjligt undvika blodsutgjutelse.”

“Men, om de ej lyssna till dessa två varningar?,” sporde fru H. som jemte sina döttrar hade tagit plats på trappan till inspektorsbyggnaden.

“Då är nådens dörr stängd och det blir allvar af”, svarade Mörner.

Ett litet stycke från trappan och dold af ena husknuten, stod en ung blek flicka. Det var Helga, som osedd lyckats smyga sig så långt fram. Då hon hörde Mörners svar, hvilket uttalades med hög stämma, darrade hennes kropp som ett asplöf, ty hon hade nu fått klart för sig, att fadren befann sig inne i ladugården bland de andra upproriske.

9,

Sedan de båda kanonerna blifvit uppställda så, att de med sin eld kunde bestryka de fria platserna på södra holmen och verksamt beskjuta ladugården samt andra der befintliga uthus, gick Mörner, åtföljd af ett par officerare, fram öfver bryggan och tilltalade de upproriske sålunda:

“Den sak, hvarför ni utsätta er för faran an-
tingen att bli nedskjutna som hundar, eller befolka
rikets fångelser, ha ni helt och hållet fått om bak-
foten, som man säger. Det måtte vara några rik-
tigt illasinnade personer, hvilka ej unna er att i frid
och ro sköta ert jordbruk, som inbillat eder de dum-
heter, ni här begått, och för hvilka ni komma att
dyrt få sota. Alltså uppmanar jag eder i kunglig
majestäts och kronans namn, att nedlägga vapnen
och gå hvar och en till sitt.”

“Nej, hör du på den der grannlåtskarlen“,
skrek en gäll stämman från en glugg i ladugårdn,
“han tror att han kan kommendera oss alldeles
som de der tvångströjorna han har med sig!”

“Kom hit bara, så ska' du få smaka på den
här! Den biter godt, skulle jag tro,” inföll en an-
nan och sträckte ut en lie genom gluggen näst
intill.

Gå hem och lägg er, vi sköta oss nog sjelfva,
ropade en tredje och räckte lång näsa.

“För andra och tredje gången uppmanar jag
eder att gå hvar och en till sitt“, uppmanade Mör-
ner med verklig tordönsstämma. “Annars smäller
det”.

“Häriifrån kan det också smälla“, hördes åter
en röst, och en studsare sträcktes ut. “Den här bi-
ter bra, den”.

“Det är inte värdt att längre spilla några ord
på de dumskallarne“, sade Mörner till sine office-
rare. “Nu ska de få andra varningen”.

Dermed gaf han, så fort han hunnit tillbaka
öfver bron, under hvilken marsch han allt jemt
 förföljdes af de upproriskes speord, ett tecken åt
artilleristerne.

“Pang! Det första betydelsefulla kanonskottet
dånade och ekot deraf upprepades mångstädes på
andra sidan den lilla sjön.

“Det är bara löst krut som han vill skräm-
ma oss med“, skrek Trued. “Han tror att vi äro kä-

ringar, som springa vid smällen, men vi ska' visa honom annat. Hurra nu pojkar!"

Ett hänfullt hurra, som skakade ladugårdens väggar och tycktes vilja aflyfta dess tak, skallade, hvarjemte mössor och vapen spefullt svängdes ut genom fönstren och gluggarne.

Det är ena styfnackade satar de der", inföll inspektoren,

"Ah, vi få väl se", svarade Mörner, under det hans läppar krusades af ett leende, likt hans föregående. "Vi få väl se när det börjar bli allvar".

Derpå befallde han artilleristerne att till en början ladda den ena kanonen med drufhagel. Laddningen försiggick också på hans befallning mycket långsamt för att gifva de upproriske tid att ångra sig.

Men desse, som trodde att denna långsamhet var ett bevis på svaghet, fattade derigenom det mod, som skulle blifva deras undergång. På uppmaning af Trued och Lars undersökte hvar och en noga sina gevär och intogo sina platser vid fönster och gluggar för att skjuta så snart nästa kanonskott smällt. De försummade likväl ej att genom ytterligare smädelser och oanständiga åtbörder reta soldaterna.

Bland infanteriofficerarne var en löjtnant M. Det hetsiga blodet sjöd i honom, och han svorttyst för sig sjelf många dryga eder öfver Mörners långsamhet. Han ville genast upp i striden och räknade med största otålighet hvarenda minut, som försvann utan att något gjordes. Slutligen ljusnade hans anlete och det var då Mörner kommenderade:

"Fyr!"

Återigen pang! Och på detta pang trängde såsom svar åtskilliga ansfri från ladugården. Se här hvad som hände der:

Sorglösa, pratande och skrattande, inväntade de upproriske det andra skottet. Då blixten från kanonen syntes drog dock visligen allesammans sina hufvud åt sidan, utom en, som var så drucken, att

han ej fort nog kunde hinna undan. Följden blef att tre drufhagel inträngde i hans hufvud och kastade honom stendöd ned på golfhalmen. Flere hagel hveno dessutom in genom gluggarne och fastnade i motsatta väggen.

Men nu skulle man ha sett de tappre hjeltarne! Stormodigheten var helt och hållet borta. Alla betraktade hvarandra med blickar, hvilka tycktes säga så mycket som: "Är det verkligen allvar? Och vi, som trodde, att de ej skulle töras skjuta skarpt!" Och när de upproriske, som ännu en gång vågade se ut, märkte hur infanterister och husarer genast satte sig i marsch mot bron, då blef förskräckelsen ännu större än den förut varit.

Om det funnits fem hundra gluggar på Klågerups ladugård, skulle alla möjligtvis kunnat rädda sig, men nu fanns der knappt mer än tjugu, dörrarne inbegripna.

Lifvet är dock kärt och för dess bibehållande ut-sätter man sig gerna för de yttersta faror. Vi vilja här skildra ett par af de scener, värda en skicklig målarens pensel, hvilka uppfördes under den korta stund, som åtgick innan sorgspelet var tillända.

10.

Aldrig förut hade ladugården vid Klågerup varit skådeplatsen för dylika scener. De, som ej hunno ut genom gluggarne och fönstren, togo sin tillflykt till den myckenhet halm, som var hopad öfverallt och kröpo ned, samt täckte öfver sig så godt de kunde.

Bland dessa, hvilka ej hunno ut ur ladan, voro de i fjerde kapitlet omnämnde: ska-

bersjöbonden, drängen Jöns från Torup, vidare den, som så lömskt sköt på kyrkoherden Eriksson på Torups äng, samt klågerupsdrängen Pelle, hvilken förrådt de ställen, der inspektoren gömt brännvinet.

Det hade packat sig tillsammans en sådan massa folk inne i hufvudladugården, att halmen nätt och jemt räckte till.

Äfven nu hörde det till ordningen, att gräl uppstod. Så hade två drängar länge kifvats om en och samma plats i ett hörn. Från ordvexling öfvergick man till handgripligheter och slutligen tilldelade den ene sin motpart en så bastant örfil, att han bokstafligen gjorde en kullerbytta.

Det var mer, än den slagne kunde tåla. Rytande och tjutande kraflade han sig upp, ryckte ut en bredbladig knif och ämnade just störta sig öfver sin fiende, som i likhet med många andra i förskräckelsen bortkastat sitt vapen, då en tredje mera sansad person drog den uppretade i benet och hindrade honom från att fullfölja sin mordiska afsigt.

“Lugna dig Anders“, sade den mera sansade. “Det kommer nog — — —“.

“Släpp mig bara“, skrek Anders, som var nära nog otämjbar då ruset fått makt med honom, “jag vill se hans hjerteblood“. Om du inte släpper mig, så sticker jag knifven i dig i stället“, skrek han fortfarande.

“Nej pass, det låter du allt bli“, utbrast i det samma en mörkhyad och undersätsig bonde. “Vill du pojken min något illa, så får du allt först gå öfver mitt lik“.

Vid åsynen af den undersätsige bonden, som Anders kände till såsom varande en af de värsta slagskämparne i hela Bare härad, sänkte han knifven och stämde ned den höga tonen en smula. Och lika lätt retad som han blef, lika lätt blef han också god igen. Om några minuter var allt groll förgäta och de båda antagonisterna delade nu i samdrägt den vrå, för hvars egande blod hållit på att flyta.

Bland alla de i ladan förstuckne var ingen i sådan ångest som klågerupsdrängen Pelle. Han visste nog hvad han hade att vänta, icke blott därför att han sällat sig till de upproriske, utan fastmera därför att han visat dem hvar bränvinet fanns undangömdt. Komme han helskinnad undan och råkade i inspektorens händer, visste han mer än väl hvad som vankades.

Det var icke af begär efter att supa som han utvisat gömstället, ty till Pelles heder måste det sägas, att han var en af de nyktraste tjenarne vid Klågerup. Nej, han var arg på inspektoren därför att denne några dagar före upprorets utbrott låtit gifva honom tjugufem par prygel, visserligen ej af det värsta slaget, men ändock smärtsamma nog, hvarförutom det skymfliga i att hafva undergått denna bestraffning till den grad grämde honom, att han sedermera jemt och samt rufvade på hämnd. Och Pelle var både hämndgirig och långsam att försona

Han var ej heller bland gårdens tjenare den ende, som öppet trädte på de upproriskes sida. Det fanns en till, nemligen rättaren Sune. Denne ansåg sig hafva vid ett tillfälle på våren blifvit förbigången af baron Trolle sjelf. Sune var af en inbunden och lömsk natur, hvadan han ej gick till husbonden och öppet anförde sina klagomål. Hade han gjort det, skulle felet nog blifvit rättadt, så framt ett fel blifvit begånget. Men nu gick han istället och passade på tillfälle att hämnas i smyg, och alla, som kände hans lömska natur, voro fullt och fast öfvertygade om, att det var han, som en mörk aprilqväll, då baron Trolle var på hemvägen från Malmö, i närheten af Klågerup aflossat det pistolskott, hvars kula sårade en af hästarne, så att han dagen derefter måste nedslagas. Men, då inga bevis funnos, kunde naturligtvis ingenting göras åt saken. Följden af det misslyckade attentatet blef dock att Sune blef strängare efterhållen. Detta gjorde också sitt till att ännu mera förbittra hans sinne och tvinga honom att göra gemensam sak med de upproriske.

“Det här var inte just så roligt“, hviskade Pelle och stötte Suné i sidan. “Hvad ska’ vi göra?”

“Det är just det, som jag ligger och funderar på“, svarade rättaren med samma tonfall i rösten.

“Nå, så fundera då, men fort, ty snart ha vi knektarne öfver oss. Jag hör redan att hästarne stampa på bron“.

“Hjelp du också till att fundera“, menade Suné temligen vresigt.

Det dröjde en stund innan rättaren återtog det hviskande samtalet:

“Om vi skulle försöka oss som sjömän?”

Pelles ansigte uttryckte den högsta förvåning och han kunde ej på några minuter få fram ett enda ord. Slutligen sade han:

Hvad menar du? Som sjömän! Jag har aldrig varit på någon annan sjö, än den som är här“.

“Inte jag heller“, svarade rättaren, “men jag menar om vi skulle försöka äntra upp i taket och — — —“.

“Ah, jag förstår“, afbröt Pelle och hoppets stråle började skimra för hans själ. “Det var det du menade när du sade sjöman“,

“Ja visst. Men vi måste gå försigtigt till väga“

“Naturligtvis, annars — —“.

Ett hjertslitande anskri från en af dörrarne invid hvilken skabersjöbonden, som höll på att gömma sig der, störtade ned i halmen med genomstunget bröst, sade de öfrige mer än tydligt hvad de hade att vänta. Flere af de modigaste lemnade för den skull sina gömställen och beslöto att heldre dö med vapen i hand, än låta sig mördas såsom försvarslöse.

Knappt hade anskriet bortdött, förrän en stark stämma utropade:

“Låt ingen af rebellerne komma undan med lifvet!“

Denna stämma tillhörde löjtnant M.

“Nu“, hviskade rättaren till Pelle, “nå är det tid för oss. I den här delen af ladan är skymnin-

gen så pass djup, att ingen skall upptäcka oss. Kom nu!"

Detta lät Pelle ej säga sig två gånger. Vigt följde han Sune och inom kort sutó båda två under takåsen på hvar sin takbjelke, skyddade åtminstone för tillfället.

Hvad de från sin upphöjda plats nu sågo, kom blodet att isas i deras ådror. Afsutne husarer och infanterister med löjtnant M. i spetsen inträngde i ladan och nedhöggo eller nedstucko med bajonetten allt lefvande de fingo tag uti.

Så föll Jöns från Torup för två bajonettstygn. Den lömske skytten från Torups äng sprang skrikande och svärjande från den ena sidan af ladan till den andra och undvek länge mordvapnen. Men slutligen jagades han in i ett hörn och blef jemmerligen afdagatagen.

Soldaterna gingo delvis och stucko med sina bajonetter ned i golfhalmen och att de sällan föfela de någon mensklig varelse, det framgick tydligt af de oupphörliga jemmerskri, som för hvarje stöt upphäfdes.

Den rörelse, i hvilken den gamla halmen blifvit försatt, gjorde att dammet stod tjockt i ladan och isynnerhet uppe vid ryggåsen, der det utgjorde ett ganska mäktigt lager.

Sune och Pelle voro dock ej särdeles besvärade deraf, emedan de sedan gammalt voro vana dervid. Men så råkade Sune helt oförhappandes att få ett fint litet halmstrå i ena näsborren. Längre stred han förgäfves, för att kunna qväfva den deraf uppkomna kittlingen, men slutligen var det omöjligt, och han måste nysa. Men det var knappast en mensklig nysning, dessa tre gånger upprepade:

"Aitsch — — aitsch — — — aitsch!"

"Aha, det fins folk deruppe också", utropade en af husarerna. Hvar ha vi gökarne?"

"Mätte alla afgrundens onda andar anamma dig", hväste Pelle och gjorde sig så liten han kunde. "Hade du inte kunnat hålla dig?"

“Försök sjelf, får du se,” brummade rättaren.
 “Vi ska dock hoppas, att ingen får sigte på oss.”

Men likasom för att håna honom i denna tro, skrek nämnde husar:

“Nu ser jag honom! Han hänger deruppe under taket!”

“Skjut då“, kommenderade löjtnant M.

Husaren lät ej säga sig detta två gånger. Karbinen lyftades och kulan träffade Sune i venstra axeln.

Den olycklige rättaren försökte att med högra armen fasthålla sig, men fåfängt. Med ett qväfdt anskri störtade han ned i halmen, der hans lif snart utsläcktes af infanteristernes bajonetter.

Icke många sekunder derefter kom Pelle, som endast blifvit döfvad snart sagdt af blotta förskräckelsen och knallen, neddansande.

“Åh, se en till“, utbrast en af de tyske knektar, som hjälpt till att beröfva Sune lifvet. “Det kan man kalla att slå två flugor i en smäll.”

Med dessa ord höjde han bajonetten för att genomborra äfven Pelle, men innan han fick utföra sitt dåd greps hans ena arm bakifrån och en kraftig stämman ropade:

“Om ni våga att längre mörda vapenlöse motståndare, så få ni med mig att göra!”

Löjtnant M., som hörde detta, kastade en förtretad blick på löjtnant von K. och aflägsnade sig skyndsamt.

De bönder och drängar, som undgått döden kröpo nu fram och blefvo fångar och när det blodiga uppträdet var slut, voro äfven tre hundra fångar tagna.

Då inspektor H., som efter en stund kom ned till ladugården, igenkände Pelle, utverkade han af Mörner, att han skulle få taga hand om honom. Mörner biföll och då Pelle bortfördes till Klågerups arrest, hviskade H. i hans öra:

“Din gök, har du aldrig någonsin fått dina fiskar varma, så skall du få det om en stund“.

Pelle visste nog hvad inspektoren menade och några kalla kårar gingo öfver hans rygg.

11.

Bland dem, som lyckades komma ut genom bakdörrarne, befunno sig äfven Lars och Trued. Darrande i alla lemmar visste de till en början ej hvart de skulle vända sig. Inåt gården var ej att tänka på, ty derifrån närmade sig fotsoldater och husarer och på, södra holmen, likaväl som på den norra, fanns ej den minsta tillstymmelse till träd eller buskar, som kunde tjena till skydd.

Och redan nu började de båda hybybönderne att för sig sjelfve svära ve öfver den stund, de låtit lura sig att gå med i upproret. Men nu var det tyvärr försent att ångra sig. De hade, för att begagna ett känt uttryck, "fått Hin i båten och måste därför ro honom i land".

Lars, som i kritiska ögonblick var mera snabbtänkt än kamraten, hade också snart funnit på ett temligen säkert gömställe, åtminstone för tillfället.

"Hör på, Trued", sade han fördenskull, "tror du inte att det är en höskulle i den der sidoladan?"

Trued betraktade föremålet en stund och sade derefter:

"Jo nog ser det så ut. Men hvad menar du?"

"Att vi skulle försöka att komma dit upp."

Utifrån?"

"Nej, det lär nog inte gå för sig utan att vi bli upptäckta."

"Då kan jag sannerligen inte begripa hur det skall gå till."

"Inte det", svarade Lars gäckande. "Inte det?"

“Nej, sannerligen jag det kan.“

“Nu är du verkligen dum, eller också gör du dig dum“, svarade Lars, med rätta förargad. “Har du inte ett par höskullar hemma på din gård?“

“Jo, tre till och med.“

“Nå, på hvad sätt kommer du upp till dem?“

“Både inifrån och utifrån.“

“Nå tror du inte att man kan gå samma väg upp till den här?“

Trued svarade ingenting ty han skämdes. I stället sade han:

“Men, om der är fullt med folk förut?“

“Det är just detta, som vi ska' se efter“, inföll Lars. Och han fortfor. “Så öfverfullt tror jag inte att det kan vara utan att vi få rum der.“

Han hade knappast fått sista ordet öfver läpparne förrän ett anskri hördes från den lemnade byggnaden. Det var skabersjöbondens dödsskri.

“Skynda nu“, uppmanade Lars. “Ingen tid är att förlora.“

Efter många krumbugter lyckades det slutligen för Lars och Trued att osedde komma in i sidoladan. Ingen människa syntes derinne, men nere vid stranden af holmen skymtade ett halft hundratal, som lika yra höns sprungo rundt omkring och sökte efter någon farkost, dels rusade ut i vattnet, der de blefvo stående i gytjan med vattnet ända upp till halsen och oförmögne att sjelfva hjälpa sig.

Dessa scener undgingo likväl Trued och Lars. De tänkte ej på något annat än att komma upp på höskullen.

De uppgåfvo också ett svagt glädjerop när de fingo syn på en liten stege, som stod upprest mot ena väggen. Att flytta den fram till uppgången till höskullen, att skynda upp och derefter draga upp stegen efter sig, var några minuters verk.

Till sin stora glädje funno de efter noggrant sökande, att de voro ensamma. De slogo sig derför ned i närheten af gluggen, dock så försigtigt,

att de ej kunde synas utifrån, men väl sjelfve se och höra hvad som tilldrog sig nedanför.

Och hur många gånger isades ej blodet i deras ådror, när de hörde de hjertslitande jemmerropen från dem, som misshandlades i den stora ladan. Deras kroppar skakades som af den våldsammaste fråssa.

Då och då sneglade de på hvarandra, liksom för att i hemlighet utleta hvarandras tankar. Slutligen blefvo deras ögonkast stadigare och efter en kort stund kunde de se hvarandra rakt i ögonen.

“Ja, sade äntligen Trued och suckade, “nu först men för sent, måste vi erkänna att vi begått en dumhet.“

“Sannt“, inföll gubben Lars. “Hvem hade kunnat tro att presten skulle förråda oss och skicka knektarne på oss. Men“, fortfor han bittert, “det var allt din skull, det“.

“Min skull“, utbrast Trued med en skymt af den fordna häftigheten. “Min skull! Hur vågar du påstå något sådant“.

“Jag påstår ingenting annat än jag vet är sannt“, svarade Lars. “Kommer du inte ihåg att jag på vägen från Hyby till Torup inte var af samma mening som du, nemligen att skicka in en böneskrift för Eskil och Truls. De bli nog frigifne ändå, ty de ha ju inte varit med om det här saktans spektaklet. Att de fällt några hårda ord om kungen och regeringen kan ingen kapa af dem nackan för. Något straff få de naturligtvis, men inte blir det farligt. Nej, det var fasligt dumt, att du inte åtlydde mitt råd, att ej bry dig om någon böneskrift.“

Trued, som väl insåg att Lars hade rätt, ville ändock försvara sig och inföll:

“Men jag trodde — — —“.

Längre fick han ej tro, emedan Lars, som nu var i tagen, afbröt honom sålunda:

“Ja, nog trodde du, men du trodde rakt käpp, rätt åt — — — du vet väl. Det var ju klart som

“amen i kyrkan“, att presten skulle öfverlemna sin bevakning åt knektarne i Malmö och derefter skyn- da till landshöfdingen för att omtala allt hvad vi haft för oss“.

“Men“, inföll nu Trued, som började fatta hu- mör “hvarför medföljde du hit när du visste hur det skulle komma att gå?“

“Derför att jag redan gått för långt för att kunna återvända. Så äfven du. Vi betraktades bå- da två såsom ledare för hybyborna, och äfven om vi dragit oss tillbaka, skulle vi kommit i fällan eme- dan det fanns så många vittnen emot oss. Men tyst, jag tycker mig höra folk, som nalkas“.

“Jag hör hofslag“, mumlade Trued.

“Och nu hör jag tydligt folk, som talar ock- så“, inföll gubben Lars.

Rakt under gluggen till höskullen stannade gen- eralmajor Mörner till häst och inspektor H. till fots, Lars och Trued kunde tydligt höra deras samtal.

“Hvilka förfärliga scener ha vi ej fått bevittna“, utbrast inspektoren. “Jag tror att närmare ett fem- tiotal bönder och drängar fått släppa till lifvet“.

Både Lars och Trued kände kalla rysningar genomila sig. Skulle de måhända komma att öka denna siffra?

“Ja“, svarade Mörner, under det han ryckte på axlarne, “det der är fall, som aldrigkunna undvikas i ett krig, och detta är ju ett krigståg mot rebel- ler. Jag är dessutom utan skuld, ty som ni vet meddelade jag de upproriske de tre öfliga varnin- garne. Jag väntade till och med med den tredje för att gifva dem tid att besinna sig och återgå till sin pligt. När jag då istället mottogs med hän och ärekränkande tillmälen, såsom ni sjelf hade tillfälle att iakttaga, så måste jag, ehuru med tungt hjerta, lyda de befallningar, som landshöfdingsem- betet gifvit mig.“

“Ni har nog rätt, herr generalmajor“, inföll inspektoren, “och det skadar ej att bönderne fått

denna helsosamma skräck, ty så mycket mindre skola de hädanefter löpa åstad och ställa till bråk i ogjordt väder, men — —“

“Inga men, bäste herr inspektor“, afbröt Mörner. “Jag har tillkallat er för att höra, om ni sett till de der bönderne, hvad var det de hette nu igen, han, som brukade sälja — —“

“Trued och Lars“, inföll nu inspektoren.

“Ja, just dem, ja“.

“Nej, de ha förmodligen kommit undan, men länsmannen hittar dem nog, så framt de ej lyckats gömma sig här någonstädes. I sådant fall ska' de ej komma undan så lätt“.

Lars och Trued hade sutit med spända örhinnor och således förnummit hvarje ord. Deras kroppar skakades som af frossbrytningar och tänderna skallrade mot hvarandra.

“Vi ä' förlorade nu“, hviskade Trued.

Det gick om några sekunder innan Lars svarade:

“Det tror jag inte. Jag misströstar ej i första rappet må du tro. Att bli räddade härifrån är ej omöjligt, men hur det sedan kommer att gå, det vete Gud allena“.

“Hur ska vi då bära oss åt för att med lifvet komma härifrån?“ sporde Trued. “Jag vill — —“.

“Tyst, tyst“, hviskade Lars. De samtala nu igen“.

“Jag vill bra gerna ha de der två anförarne lefvande eller döda“, fortsatte Mörner, “och till den ändan skall jag försöka beordra hit några fotsoldater, för att noga genomsöka hvarenda vrå i de här gamle ladorna“.

“Ja, det skadar ej“, ljöd inspektorens svar.

“Red han bort nu?“ sporde Trued, hvilkens hörsel ej var så skarp som kamratens.

“Ja“.

“Och inspektoren?“

“Han går ännu här nedanför, alldeles som om han ginge på vakt“.

“Han kanske gör så också“, inföll Trued med modfälld röst.

“Ja, då ä' vi förlorade“, svarade Lars. “Men tyst, hvad fick han nu se? Ah — — han går längre bort. — — Nej — — nu kommer han tillbaka — —. Förban — — — aha — jäså — nu går han — — ja, han fins ej mera här nu“.

“Och nu kan det vara tid för oss att begifva oss af“, inföll Trued ifrigt. “Tycker du inte det?“

“Jo visst. Du kan ju simma?“

“Ja“.

“Hur långt?“

“Det har jag aldrig räknat ut, men hvad menar du?“

“Jo jag menar, att vi nu ska' begagna oss af tillfället och försöka att komma undan. När vi väl kommit ut härifrån skynda vi ned till sjön, kasta oss i vattnet och simma öfver till andra stranden. Det är ett djerft vågstycke, men om vi här lemna våra tröjor, skor och byxor så antager jag att det skall gå för sig. Är du med om försöket, så kom!“

Utän att svara började Trued att hastigt kläda af sig och snart stod han, liksom kamraten nära nog i paradisdragt. Derefter sänkte de ned stegen och klättrade skyndsamt utför.

Utänför ladan syntes ingen lefvande varelse till och det larm, som förut herrskat inne i stora ladan, var nu förstummadt, ty många sofvo der den sista sömnen.

Den första svaga skymningen hade redan börjat falla på. Det var också af denna omständighet som flyktigarne hoppades på räddning.

“Ä' vi färdiga nu?“ sporde Lars sedan han en stund lyssnat utåt.

“Ja“.

“Godt, då begifva vi oss i väg. Spring nu allt hvad benen hålla“.

Sagdt och gjordt. Lars och Trued rusade ut och styrde kosan nedåt sjön.

12.

När det skarpa kanonskottet afsköts, uppgaf Helga ett lätt anskri, och när husarerne och infanteristerne derefter stormade ladugården blef hon nästan utom sig af förskräckelse. Hon kunde nu ej längre stanna qvar på sin plats, utan skyndade så fort benen kunde bära henne upp till inspektorsfamiljen.

“Hvem är det, som kommer så häftigt? — — Hvem är du, flicka?” ropade fru H. och betraktade förvånad Helga. “Ah, jag tycker att jag sett dig förr!”

Den unga flickan var så upprörd, att hon ej fästade sig vid hvad fru H. yttrade. Hon ropade blott:

“Hur skall jag kunna rädda min far?”

“Känner du henne, moder?” hviskade inspektorens äldsta dotter.

“Jag tror det. Jag vill fråga henne“.

Med dessa ord steg hon fram till Helga, lade sin hand mildt på hennes arm och yttrade:

“Säg mig hvad du heter, flicka?”

Nu först kom Helga till full besinning. Hon betraktade en stund först fru H., derpå hennes döttrar och brast derefter ut i en våldsam gråt. Sedan hon något hunnit lugna sig, sade hon:

Min far är Trued i Hyby och han är derborta i ladugården. Hur skall jag kunna rädda honom!”

Fru H. och hennes döttrar betraktade först hvarandra och sedan med tydligt deltagande den unga flickan.

“Sätt dig här“, inföll den vänliga inspektorsfrun. “För närvarande är det förenadt med verklig fara att gå dit ned. Vi skola dock hoppas, att intet ondt skall hända de förvillade bönderne, ty generalmajoren är alls inte grym af sig. Nå flicka, sätt dig här“, fortfor hon och förde Helga

fram till en soffa. "Du ser trött ut och behöver hvila."

"Jag är alls inte trött bara jag får träffa far," inföll Helga.

Medan soldaterna bröto in i ladugården och anställde masakern, försökte fru H. och hennes döttror att så mycket i deras makt stod trösta den stackars Helga. Det lyckades delvis, men i andra ögonblick besjälades hon af en sådan ångest, att fru H. till och med måste ställa sig emellan henne och dörren, på det att hon ej skulle springa ned och råka ut för de uppretade knektarnes vrede.

Men då soldaterna efter förrättadt blodsarbete återvände från ladugården, då hvarken kunde eller ville fru H. tvinga Helga att stanna qvar längre.

Just som den unga flickan hunnit öfver bron, som förband de båda holmarne, såg hon tre soldater störta fram från den stora ladugårdsbyggnadens östra knut, och hörde en af dem skrika:

"Skjut dem! Skjut dem!"

Denna uppmaning hörde också Lars och Trued, under det de, anlåtande alla sina krafter, ilade mot stranden. Ingen af dem vågade dock se sig tillbaka för att ej derigenom hindra det snabba loppet, men de kände på sig sjelfva, att det var dem, som ropen gällde.

Flyktingarne hade redan hunnit tillryggalägga något mer än halfva vägen ned till stranden, då ett skott föll bakom. Lars vacklade, famlade med armarne några sekunder i luften och störtade derefter till marken utan att gifva ett ljud ifrån sig.

Åsynen häraf gaf Trued vingar. Han nästan flög framåt och han visste ej på hvad sätt han kom ned i vattnet. En stund kände han fast botten under sina fötter, men slutligen blef den mjukare och innan han visste af någonting, satt han fast.

Ångestsvetten började att perla på hans panna. Han försökte att lösgöra ena benet, men detta hade till följd att det andra sjönk djupare ned. Så försökte han också att medelst simtag med armarna höja sig, men lika fåfängt.

En skälfning genomilade hans kropp. Skulle han dö en så förfärlig död i den lugna insjöns mäktiga gytja? Ack, många före honom hade för ej så länge sedan fått detta hemska slut!

Dödsångesten framtvingade de böner, som han knappt bedit sedan han var barn, och allt efter som han bad, kände han att kroppen drogs djupare ned; vattnet stod honom redan upp till halsen och det skulle sannolikt qväfva honom innan han uppslukades af den djupa dyn.

Då Helga kom fram till ladugårdens knut såg hon både förföljarne och de förföljde. Till en början igenkände hon ej de sist nämnde, men då Lars föll såg hon hvem det var. Hon kände äfven nu igen fadren. Förgäfves ropade hon, han hörde henne ej, ty fruktan att falla i soldaternas händer gjorde honom stendöf för alla ljud.

Skriken hade äfven ditlockat så väl generalmajor Mörner som inspektor H. och dennes familj. Med blickar i hvilka förfäran afspeglades, åsågo alla Trueds hemska slut.

“Men,” utbrast slutligen Mörner, sedan han fått veta hvem den olycklige var, “har ni då ingen båt till hands?”

“Ingen, herre,” svarade inspektoren.

Fru H. hade gått fram till Helga just som hon ville kasta sig i vattnet och gripit henne om lifvet, och då inspektoren slutligen tillkom blef den unga flickan med våld förd derifrån.

I samma ögonblick hördes ett hjertslitande ångestskri utifrån vattenytan och med detsamma försvann Trued för alltid.

Fadrens sista skri nådde döttern. Det trängde med förfärande kraft ned i hennes själ, styrkan öfvergaf henne och hon föll medvetlös i fru H:s armar

Måtte detta vara sista scenen i detta sorgespel“, mumlade generalmajor Mörner för sig sjelf under det han red tillvaka för att ordna sin styrka till afmarsch.

Knappt hade militärstyrkan begifvit sig af och nattens starka skymning, eller rättare halfmörker, fallit på, förrän en stor del af de flyende, som utspionerat soldaternes afmarsch, infunno sig vid ladugården. De kommo likväl ej nu som fiender, ty modet hade helt och hållet försvunnit, utan bådo ödmjukt och med mössorna i händerna att de skulle få bortföra och begravva de döde. Inspektoren hade ej hjerta i sig att afslå denna bön och inemot tjugufem lik blefvo alltså bortskaffade. Men ändock hittades morgonen derpå minst ett lika stort antal döda kroppar utanför Klågerupsgården. Desse blefvo också genast bortförda och nedgräfdä i Hyby bys “markaskäl“ (rågång).

Hur förändradt var ej nu i Hyby! Ätminstone för den närmaste framtiden hvilade en blytung dysterehet på alla sinnen; inga muntra skratt klingade mera såsom för några dagar sedan, inga lifliga sqvallerhistorier gjorde sin rund; endast kaffekittlarne puttrade från morgon till qväll och af deras svartbruna innehåll hemtades den tröst, som annars kanske ej skulle så lätt ha vederqvickt de sorgsna.

I Hyby funnos flera enkor och faderlösa barn, än i angränsande socknarne tillsammans och när man kom in i byn en helgdag och såg alla de sorgklädda qvinnor der, skulle man kunnat tro, att hela byn var ett enda stort begravningshus, och att pesten kanske varit der och skördat sina offer. Ja, det var också en pest, som hade förhärjat den förr så lyckliga och välmående trakten, nemligen krigspest, orsakad af upproret.

Värst kommen var den stackars Helga. Under några dagar hade hon varit så sjuk, att inspektorsfolket icke vågade släppa henne ifrån sig. Tillkallad läkare hade också förklarat, att hon ej finnge lemnas ensam, innan hon återfunnit sitt fulla lugn.

Från tanken på den så ömkligt omkomne fadren lopp den snabba tanken till Eskil. För fru H. och hennes vänliga döttrar omtalade den unga flickan öppet och okonstladt sin kärlek till den unge mannen och lade derjemte i dagen all den oro hon erfor vid tanken på det öde, som väntade honom. Men till och med inspektoren tröstade henne med, att det straff, som de båda drängarne kunde få, ej kunde blifva så hårdt, emedan de ej personligen deltagit i upploppet, utan endast genom hotande ord och åthäfvor lagt sitt ogillande i dagen.

Detta tröstade ej så litet den unga flickan, som efter ungefär åtta dagars vistelse hos inspektorsfolket kunde återvända till hemmet.

Gården stod alltjemt sådan hon lemnat den. Fadrens båda, i upproret deltagande tjenare, hade lyckligt undslupit masakern i Klågerup och började genast vid hemkomsten sitt arbete med jorden. Men detta fick ej fortfara länge, ty redan på tredje dagen kom länsmannen och häktade dem.

Processen med de häktade upprorsmännen var både intressant och långvarig. Somlige dömdes till flere års fästning och andra till prygel eller spö, samt uppenbar kyrkopligt. Några af de gripna ledarne blefvo dock straffade till lifvet.

Då baron Nils Trolle, hemkom till Klågerup dagen efter det Helga fått återvända till Hyby, var det hans första göra att resa in till Malmö och inför landshöfdingen medla godt för de vilseledde. Isynnerhet antog sig den ädle mannen de båda fängslade drängarnes, Truls' och Eskils, sak med en värma som landshöfdingen ej kunde motstå. Följden af denna Trolles ansträngning blef att Eskil och Truls dömdes till hundra dalers böter hvardera.

Men som de för tillfället ej hade så mycket penningar, lade Nils Trolle ut böterna för dem.

Det blef därför en glädjedag, när Eskil en morgon, utan att någon visste af det, fri återvände till Hyby. Alla samlades omkring honom och han hade så när aldrig sluppit ifrån de efterhängsne, som prompt ville att han skulle berätta hur han haft det i fängelset.

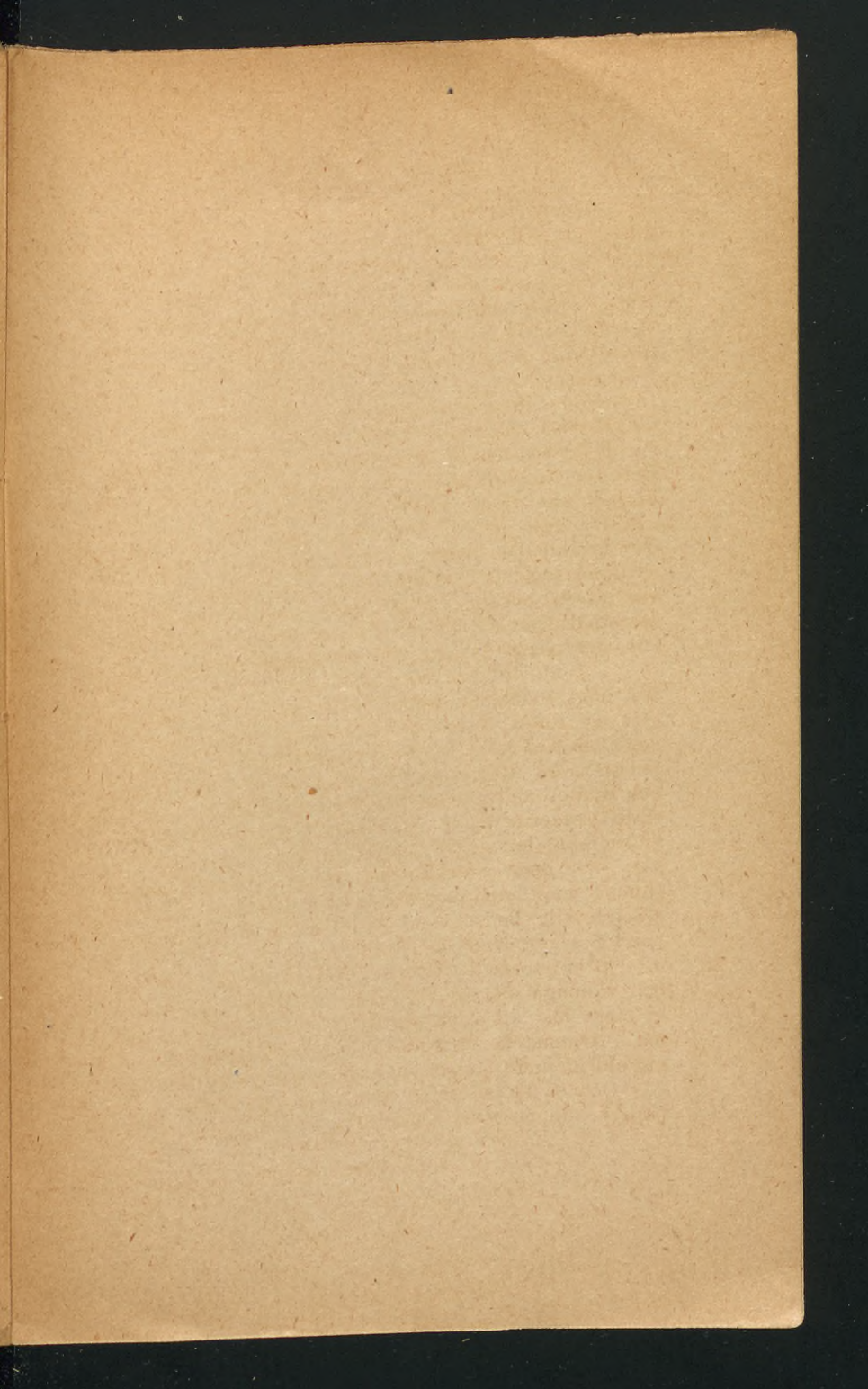
Han måste slutligen med våld rycka sig från de frågvisse och ilade derpå till Trueds gård. Och der förbyttes nu all sorg i glädje och innerlig fröjd. Derefter tog Eskil fadrens gård i besittning och började sitt arbete lika troget som förut.

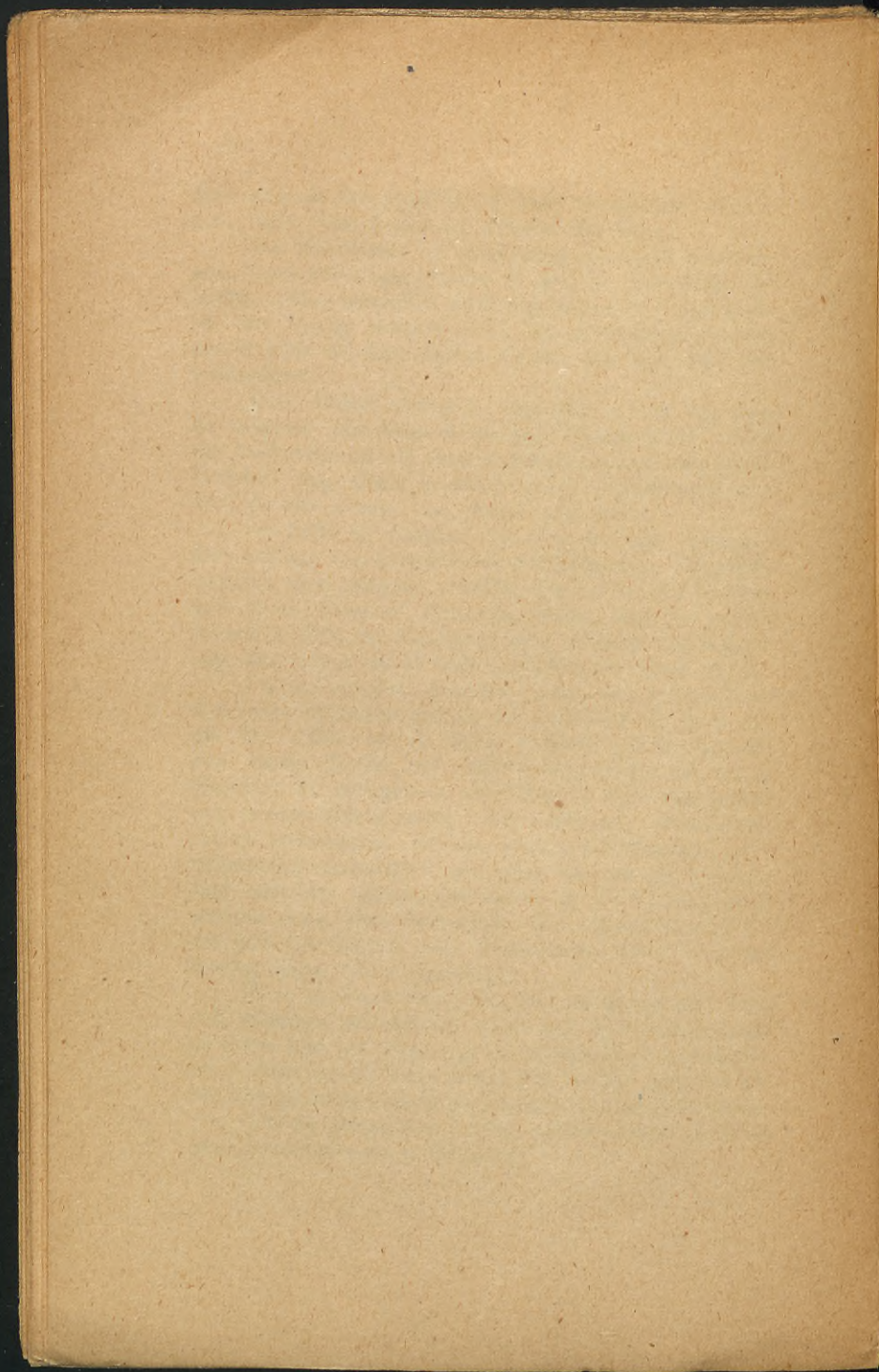
Ett halft år derefter var det ett "sju sjungande" bröllop hos inspektoren på Klågerup. Bland de nyfikne, som stannat utanför, för att bekika bruden, var äfven husaren Sönnarpa-Nisse, som nu blifvit återstald från de blessyrer han erhållit vid Klågerup, der också en af underofficerarne blifvit sårad.

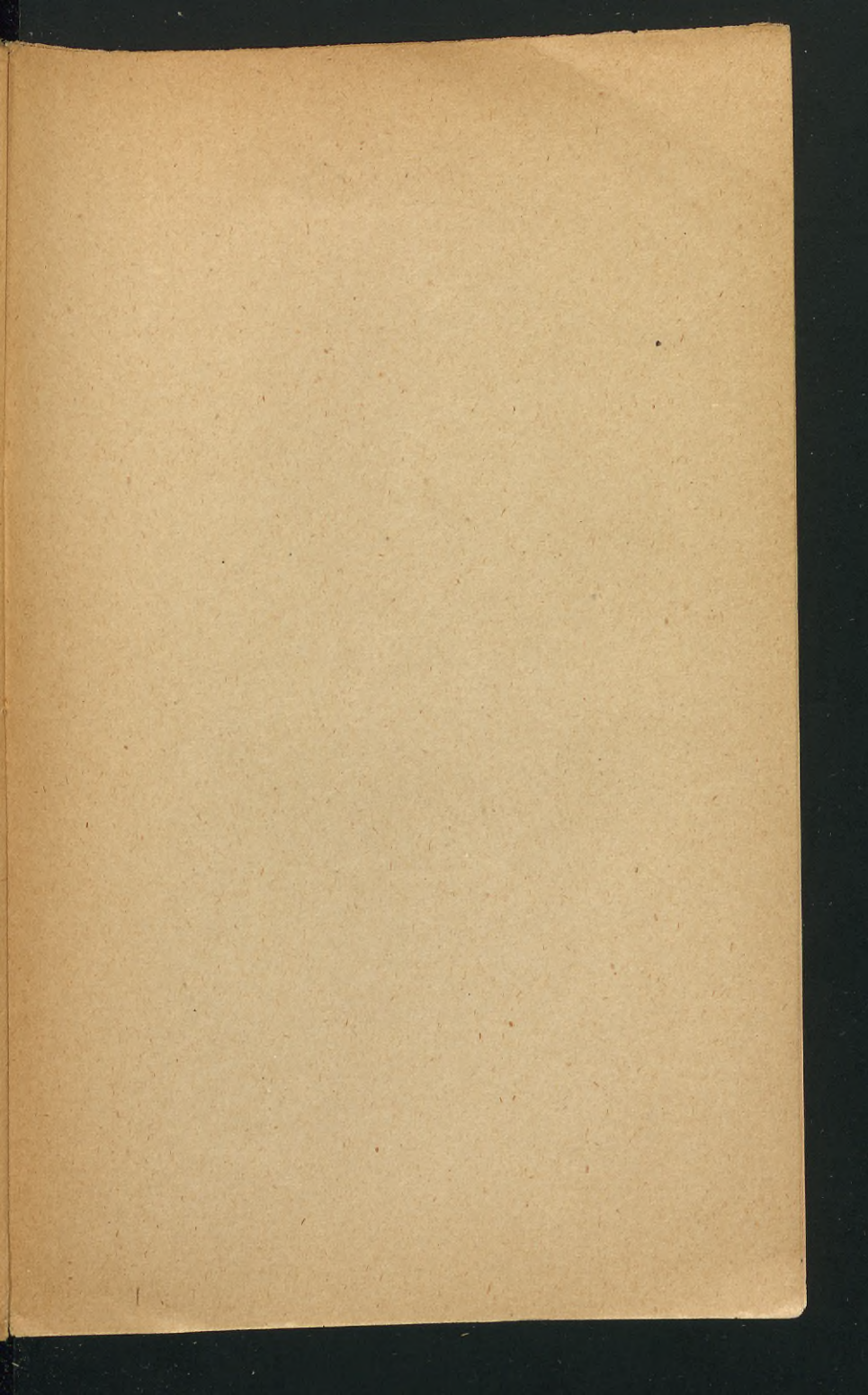
Då nu bruden ropades fram och Eskil förde den högt rodnande Helga, ty inspektor H. hade tagit det löftet att få hålla bröllop, vid hvilket äfven baron Trolle var närvarande, fram till ett af fönstren, då aflägsnade sig Nisse så fort han kunde och syntes aldrig mera i sin hemtrakt. Ryktet berättar sedermera, att han stupat vid Bornhöft, der mörnerska husarerna utmärkte sig på ett lysande sätt och der generallöjtnanten A. F. Sköldebrand, samme man som ledsagade den afsatte Gustaf IV Adolph till Baden den 6 december 1813 vann en herrlig seger öfver danskarne.

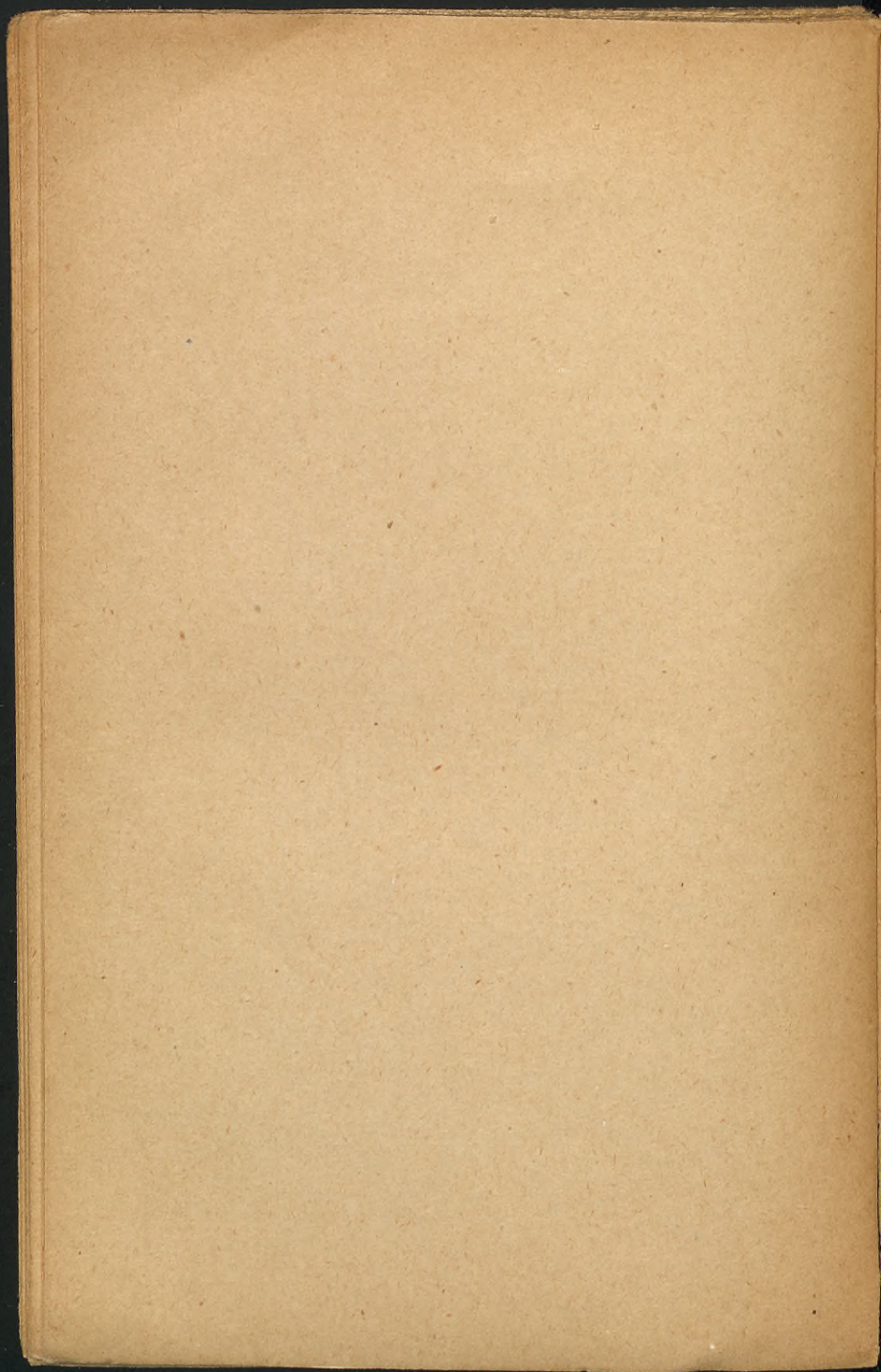
Efter stormen följde lugnet; så äfven här. Frid och välmåga efterträdde oron och hybyborna hade ej mera lust att våga sig in på upprörets ovissa bana. Åtminstone hade Eskil och Truls gått ed på, att aldrig mera blanda sig i saker, som de ej förstodo.

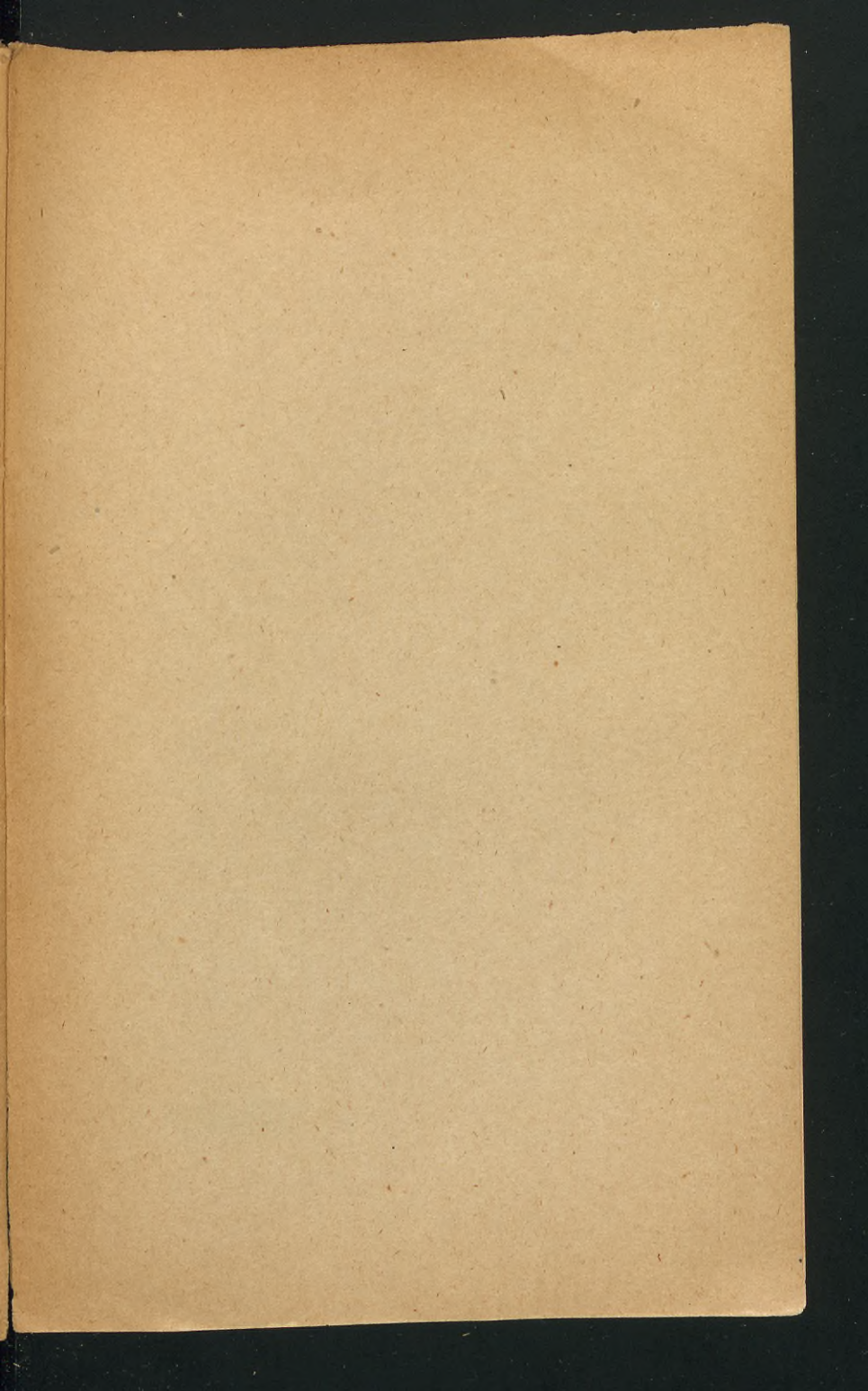
Och så slutar det i våra nyare häfder så ryktbara bondupproret i Klågerup.

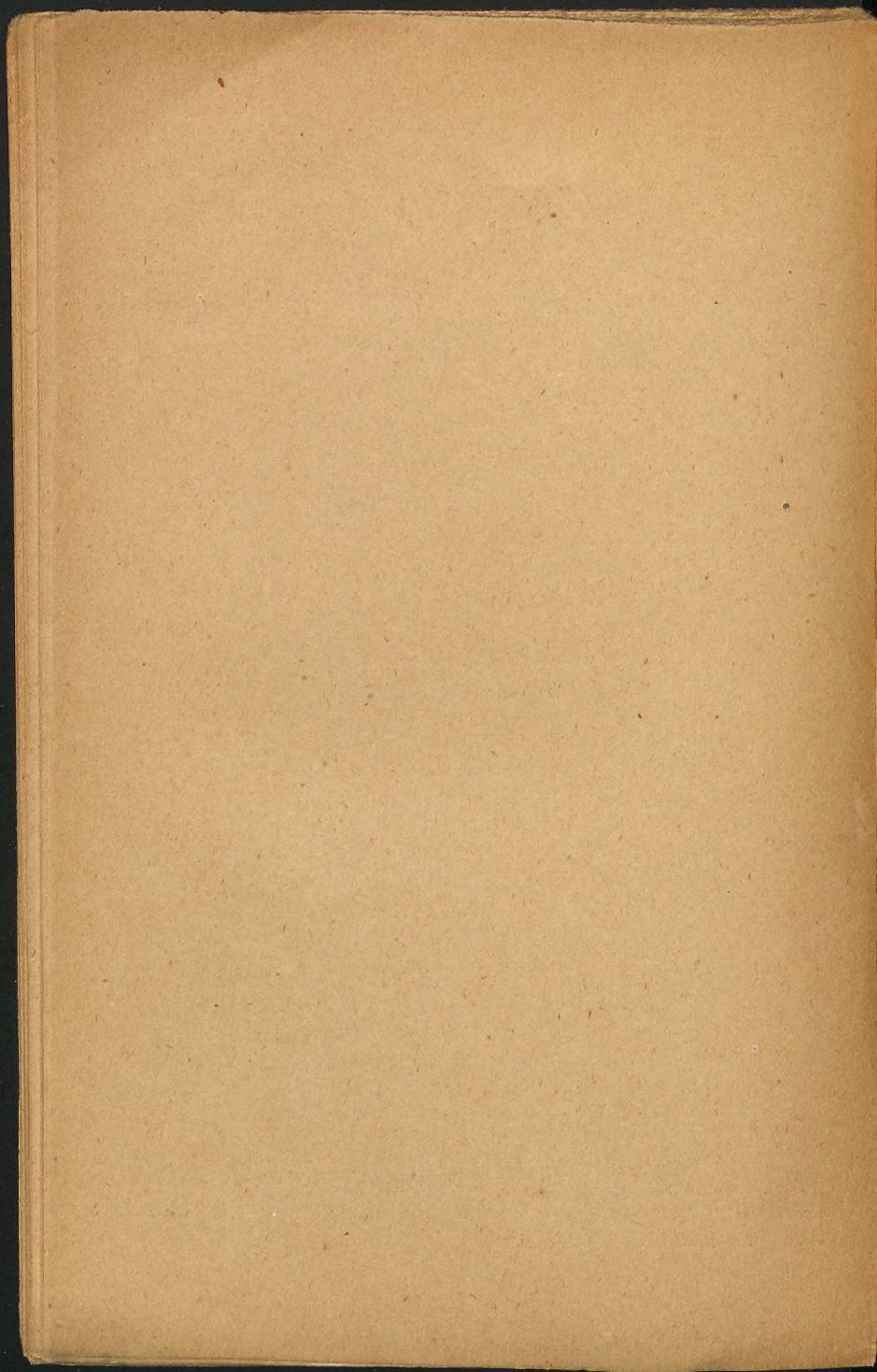

1001851277

Omslaget tryckt i Central-Tryckeriet, 1885.